

TARTU ÜLIKOOL

Sotsiaalteaduste valdkond

Ühiskonnateaduste instituut

Ühiskonna- ja infoprotsesside analüüs õppekava

Berit Tugi

**SÜNDIMUSE JA PEREPOLIITIKA TEEMADE KAJASTAMINE
EESTI SUUREMATES MEEDIAVÄLJAANNETES AASTATEL
2020-2024**

Magistritöö

Juhendaja: Mare Ainsaar, PhD

Tartu 2025

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. PEREPOLIITIKA JA SÜNDIMUSE SEOS	6
1.1. Sünnimus ja seda mõjutavad tegurid	6
1.2. Eesti perepoliitika korraldus	9
1.2.1. Lastetoetused	9
1.2.1.1. Olulisemad seadusemuudatused seoses lastetoetustega	10
1.2.2. Vanemapuhkused ja -hüvitised Eestis (2025. aasta seisuga)	12
1.2.2.1. Olulisemad seadusemuudatused seoses vanemapuhkuste ja -hüvitistega	13
1.2.3. Lapsehoiu teenused	14
1.2.3.1. Olulisemad seadusemuudatused seoses lapsehoiuga	15
2. MEEDIA ROLL SÜNDIMUSE JA PEREPOLIITIKA KUJUNDAMISE PROTSESSIS	16
2.1. Meedia kui poliitika ja avaliku arvamuse mõjutaja	16
2.2. Meediakajastuste roll sünnimuse ja perepoliitika kujundamises	16
3. METOODIKA JA VALIM	19
3.1. Metoodika	19
3.2. Valim	19
3.3. Andmete korrastamine ja kodeerimine	24
4. TULEMUSED	27
4.1. Sünnimuse ja perepoliitika teemade kajastamise sagedus	27
4.1.1. Tekstiliigid	29
4.2. Peamised kajastatud teemad	29
4.2.1. Sünnimus Eestis ja selle mõju	30

4.2.2. Sündimus ja perepoliitika välisriigis _____	33
4.2.3. Sündimuse mõjutajad _____	35
4.2.4. Perepoliitika ja hinnangud poliitikale _____	38
4.2.5. Isiklikud kogemused _____	40
4.2.6. Laste kasvatamine ja heaolu _____	42
4.2.7. Eetilised ja tundlikud teemad _____	42
4.3. Artiklite autorid ja nende jaotus _____	43
5. ARUTELU JA JÄRELDUSED _____	46
5.1 Miks mõnda tüüpi kirjutajaid on rohkem või vähem? _____	46
5.2 Miks mõnel aastal või kuul kirjutatakse rohkem? _____	47
5.3 Arutelu teemade üle _____	48
KOKKUVÕTE _____	52
SUMMARY _____	54
KASUTATUD KIRJANDUS _____	56
LISAD _____	68
Lisa 1. Kodeerimisel kasutatud koodide paberleht. _____	68
Lisa 2. Andmeanalüüsis kasutatud koodide sagedustabel. _____	69
Lisa 3. Koodide jagunemine teemakategooriatesse. _____	71
Lisa 4. Tulemuste osas näidetena kasutatud artiklid. _____	74
Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks _____	80

SISSEJUHATUS

Sündimus on oluline osa riikide demograafilises arengus ning selle langus tekitab muret paljudes arenenud riikides, sealhulgas Eestis. Statistikaameti juhtivanalüütiku Mihkel Servinski arvates (Serviski, 2022) on sünnimus ühe piirkonna elujõulisuse olulisim näitaja. Eestis on loomulik iive olnud aastaid negatiivne ning sündimuse langustrend süveneb. Summaarne sündimuskordaja, mis näitab, mitu last sünnitab keskmiselt naine oma elu jooksul, oli Eestis 2023. aastaks langenud 1,31 peale, mis on üks madalamaid näitajaid viimase 25 aasta jooksul (Statistikaamet, *n.d.*). Rahvastiku taastote tagamiseks peaks sündimuskordaja olema vähemalt 2,1 (Saks, 2023).

Perepoliitika ja sündimus on olnud Eestis läbi aastate populaarsed teemad ka avalikkuses, pälvides pidevalt tähelepanu meedias ja poliitilistes aruteludes. Tihti ilmuvad erinevates väljaannetes artiklid nii poliitikutelt, ajakirjanikelt, teadlastelt kui ka tavainimestelt. Meedia on kommunikatsioonivahend, mida kasutatakse info ning seisukohtade levitamiseks ning mis võib mõjutada inimeste isiklike seisukohtade ja meelsuse kujunemist. Samuti võib meedia mõjutada poliitikat ja poliitikuid - poliitilised jõud tegelevad tihti just nende teemadega, mida meedia päevakorda tõstab (Willis, 2015). Lisaks langetavad inimesed valimiste ajal oma otsuse peamiselt selle informatsiooni põhjal, mis just massimeediast nendeni jõuab (Störnberg, 2001). Meedial on nii ühiskonnale üldiselt kui ka poliitikale märkimisväärne mõju (Abdurahmonova, 2023; Strömberg, 2001). Seega on ühiskonna mõistmiseks oluline jälgida, mis teemasid ja kuidas meedias käsitletakse, milline on nende tonaalsus ja rõhuasetus ning kes kirjutavad.

Siiani pole autorile teadaolevalt põhjalikult analüüsitud, kuidas on viimastel aastatel kajastatud sündimuse ja perepoliitika teemasid Eesti suuremates meediaväljaannetes ning seetõttu antud magistritöös sellele keskendutakse. Töö eesmärk on kaardistada sündimuse ja perepoliitika teemade kajastamist Eesti suuremates meediaväljaannetes (Delfi, Postimees, ERR) aastatel 2020–2024. Lähtuvalt töö eesmärgist püstitatakse magistritöös järgmised uurimisküsimused:

- Kui sageli kajastati sündimuse ja perepoliitika teemasid Eesti suuremates meediaväljaannetes (Delfi, Postimees, ERR) aastatel 2020–2024?

- Millised olid peamised sündimuse ja perepoliitika teemad, mida Eesti suuremad meediaväljaanded (Delfi, Postimees, ERR) kajastasid aastatel 2020-2024?
- Kes olid peamised autorid, kes kajastasid sündimuse ja perepoliitika teemasid Eesti suuremates meediaväljaannetes (Delfi, Postimees, ERR) aastatel 2020-2024?

Töös kasutatakse nii kvantitatiivseid kui ka kvalitatiivseid meetodeid meediakajastuste analüüsimiseks. Analüüsi aluseks on Eesti kolme suurema meediaväljaande – ERR-i, Delfi ja Postimehe – aastatel 2020–2024 ilmunud artiklid.

Käesolev magistr töö koosneb järgnevatest osadest: teoreetiline ülevaade, metoodika, tulemused, arutelu, kokkuvõte, ingliskeelne kokkuvõte, kasutatud kirjandus ja lisad.

Autor avaldab tänu juhendaja Mare Ainsaarele, kes andis suure panuse töö valmimisse.

1. PEREPOLIITIKA JA SÜNDIMUSE SEOS

1.1. Sünnimus ja seda mõjutavad tegurid

Sünnimus on üks peamisi rahvastikuprotsesse, mis kujundab ühiskonna demograafilist kestlikkust ja arengut. Sünnimust mõõdetakse erinevate näitajate abil, neist levinum on summaarne sünnimuskordaja, mis näitab inimese eluea jooksul keskmist oodatavat laste arvu (Puur, 2014). Üldjoontes arvatakse, et rahvastiku taastootmise tagamiseks peab summaarne sünnimuskordaja olema 2,1 (Saks, 2023).

Eestis on juba aastakümneid olnud probleem summaarse sünnimuskordaja taastetasemel hoidmisega. Statistikaameti (*n.d.*) andmetel oli see kordaja viimati üle 2,1 aastatel 1983–1990. Alates 1991. aastast, mil Eesti ühiskond koges ulatuslikke sotsiaal-majanduslikke ümberkorraldusi (nt üleminek turumajandusele ja töökohtade kadumine), on see näitaja püsinud alla 2. 2023. aastaks oli summaarne sünnimuskordaja langenud juba 1,31 peale.

Varasemates käsitlustes on madalat sünnimust seostatud eelkõige kasvava sünnitamisvanusega – Eestis on laste saamise keskmine vanus nihkunud 20. eluaastate algusest 30. eluaastate algusesse (Puur ja Vseviov, 2019). Kuid sünnimuse arengule avaldavad olulist mõju ka rahvastiku **demograafilised struktuurimuutused**, sealhulgas sünnitusealiste naiste arvu vähenemine. Eriti määravaks on seejuures asjaolu, et pereloomeikka on jõudmas 1990. aastatel sünninud väiksemad põlvkonnad. Puur ja Põldma (2014) rõhutavad, et kui eelmisel sajandil mõjutas rahvaarvu kahanemist eelkõige välispäritolu elanike liikumine Eestist ära, siis nüüd on määravaks saanud väiksemate sünnipõlvkondade jõudmine lastesaamise ikka. Seetõttu võib juhtuda, et isegi kui naiste sünnimuskäitumine (laste arv naise kohta) püsib stabiilne, väheneb sünnide koguarv lihtsalt seetõttu, et pereloomeikka jõudvate naiste arv on väiksem.

Tänaseks on selge, et lisaks demograafilistele teguritele kujundavad pereloomeotsuseid ka **isiklikud ja ühiskondlikud mõjurid**. Eesti Pere- ja Sünnimusuuringu (EPSU) 2004–2005 andmetel (Gortfelder ja Rahnu, 2020) on pereloomeotsuste keskmises emotsionaalses ja isiklikus motiivis: 90% uuringule vastanutest pidas oluliseks elu mõtestamist laste kaudu, samas kui teiste ootustele, nagu

lähedased ja tuttavad, vastamist mainiti olulisena alla 10% juhtudest. Tähtsaks peeti ka laste rolli vanaduspõlve kindlustajana ja rahva kestlikkuse tagajana. Partnerlussuhete roll tõusis samuti esile: pooled vastanutest nimetasid partneri lapsesaamise soovi olulise motiivina. Takistustena rõhutati ka siiski piiratud majanduslikke võimalusi (40% oluliseks takistuseks, 65% mõnevõrra takistavaks), kuid töö- ja pereelu ühitamisega seotud raskusi peeti tagasihoidlikult oluliseks (umbes 10% vastanutest).

Ajalooliselt on Eestis just kehv **majanduslik toimetulek** olnud peamiseks teguriks, mis on vähendanud soovitud ja tegelikult saadud laste arvu. Kuigi viimastel aastatel on kolmandate laste sündide arv kasvanud, ei ole leitud selget seost lasterikka pere toetuse tõstmisega 2017. aastal (Ainsaar, 2024). See viitab, et rahalised toetused üksi ei pruugi olla piisavad sündimuse suurendamiseks. Sarnasele probleemistikule osutavad ka Oras ja Unt (2008), kelle uuringu tulemused näitasid, et madala sündimuse peamisteks põhjusteks Eestis on olnud eelkõige **materiaalsed tegurid** – piiratud ressursid ja riiklike toetuste ebapiisavus, mida nimetas oluliseks takistuseks ligi 70% vastanutest. Lisaks rõhutasid nad, et sündimust mõjutab üha enam individikeskne eluviis ja väärtushinnangute muutus, kus prioriteediks seatakse karjäär, isiklik areng ja majanduslik kindlustatus enne pereloomet.

Rahvusvahelises teaduskirjanduses on sündimuse mõjutegureid käsitletud kui **kompleksset süsteemi**. Ranjbar jt (2024) tõid välja üle kümne teguri, mis mõjutavad inimeste soovi last saada - ühiskondlikud normid, üldine majanduse olukord, kultuur, isiklikud tõekspidamised, religioon, haridustase, inimese isiklik majanduslik olukord (sh töötus, töövõimalused), tööga seotud stress, partnerlussuhted, abielu, elamistingimused ning valitsuse toetusmeetmed. Kim ja Yi (2024) rõhutavad, Lõuna-Korea näitel, et näiteks ainult rahalised toetused ei ole osutunud piisavaks sündimuse tõstmisel – oluliseks on ka peresõbralik töökeskkond, meeste suurem kaasatus kodusesse ellu ja psühholoogiline toetus lapsevanematele.

Viimastel aastatel on hakatud rohkem tähelepanu pöörama ka vähem uuritud mõjuteguritele, nagu **kliimaärevus** ja **tulevikuhirmud**. Breton (2025) analüüsis Euroopa piirkondade andmeid ning leidis, et piirkondades, kus kliimaärevus on kõrgem, on sündimus madalam - 10% tõus kliimaärevates elanikes oli seotud 7,3% langusega sündimuses. See viitab, et sündimust mõjutavad lisaks isiklikele ja majanduslikele teguritele ka globaalsed muutused ja neist tulenev ebakindlus.

Sündimust mõjutavad ka muutused **hoiakutes** ja **elustiilides**. Viimastel aastatel on suurenenud nende inimeste arv, kes ei saa või ei soovi üldse lapsi. USA-s läbiviidud uuring (Minkin jt, 2024)

näitas, et 18–49-aastaste seas, kellel ei ole lapsi, on sagedasteks põhjusteks soov keskenduda teistele eluvaldkondadele (nt karjäär) (44%), muretsemine maailmas valitseva olukorra pärast (38%) ja rahalise kindlustatuse puudumine (36%). 57% vastanutest väitis, et nad lihtsalt ei soovi lapsi. Lastetuse eeliste seas toodi esile rohkem vaba aega ja parem majanduslik toimetulek. Uuringu kohaselt olid 50+ vanuses lastetutest naistest 42% tundnud ühiskondlikku survet lapsi saada, meestest aga vaid 27%, mis viitab soopõhiste ootustele ühiskonna poolt.

Olulist rolli kannavad ka **institutsionaalsed piirangud**. Kadri Aavik (Taperson, 2023) on rõhutanud, et lisaks sobiva partneri olemasolule ja vanemlike kohustuste jagamisele on tähtsad ka toetavad institutsioonid nagu lasteaiad ja hooldusteenused. Kuigi Eesti vanemahüvitise süsteem on rahvusvaheliselt tugev, takistab lapsehoiukohtade nappus sageli vanemate tööturule naasmist. Aaviku sõnul on küll pööratud tähelepanu sündimust soodustavatele meetmetele, kuid perede pikaajaline toetamine, eriti pärast hüvitiseperioodi, jääb sageli tagaplaanile.

Vsevirov jt (2023) leidsid, et seksuaalse vähemusorientatsiooniga noored Eestis soovivad keskmiselt väiksemat peresuurst kui heteroseksuaalsed eakaaslased, kuid põhjuseks ei ole mitte haridus, majanduslik seis ega vanus, vaid **ühiskondlikud hoiakud** ja struktuursed takistused. See viitab vajadusele käsitleda sündimust ka sotsiaalse võrdsuse ja aktsepteerituse küsimusena.

Lisaks individuaalsetele soovidele mõjutavad pereloomeotsuseid **kultuurilised normid ja sotsiaalsed ootused**. Testa (2012) leidis, et ligikaudu 30% inimestest ei saavuta elu jooksul oma soovitud peresuurst. Beaujouan ja Berghammer (2019) täpsustasid, et naised saavad keskmiselt 0,2–0,5 last vähem, kui nad soovivad, kusjuures see vahe on väiksem Kesk- ja Ida-Euroopas, kuid suurem Lõuna-Euroopas ja Saksamaal. Lisaks toodi esile, et laste saamise otsused ei kujune ainult isiklike eelistuste alusel. Näiteks võib soov kahe lapse järele olla pigem ühiskonnas levinud ettekujutus „tavalisest perest“ kui teadlik isiklik otsus.

Kokkuvõttes võib öelda, et sündimust mõjutavad Eestis ja mujal Euroopas mitmetasandilised ja omavahel põimunud tegurid. Demograafiliste muutuste kõrval mängivad olulist rolli emotsionaalsed, majanduslikud, kultuurilised ja institutsionaalsed tegurid. Sündimus ei ole pelgalt isiklik valik, vaid ühiskondlike, poliitiliste ja globaalsete mõjurite koostoime tulemus, mille puhul indiviidide soovide realiseerumine sõltub keskkonnast ja selle võimalustest.

1.2. Eesti perepoliitika korraldus

Perepoliitika on riigi sotsiaalpoliitika osa, mis mõjutab perede heaolu ja selle kaudu ka ühiskonna demograafilist arengut. Perepoliitika hõlmab lastetoetusi (*child benefits*), emaduspoliitikat (*maternity policies*) ja vanemapuhkuse poliitikat (*parental-leave policies*), lapsehooldusteenuseid (*childcare services*) (Neyer, 2003). Wesolowski ja Ferrarini (2017) Stockholmi ülikoolis läbi viidud uuring, mis uuris seost perepoliitika ja sündimuskordaja vahel 33 riigis, näitas, et perepoliitika võib mõjutada sündimust, kuid selle mõju ulatus sõltub konkreetsetest poliitilistest meetmetest ja nende rakendamisest. Sama mõtet toetab ka Ainsaar (2021) viimase 20 aasta perepoliitika ja sündimuse vaheliste seoste teadusartikleid analüüsis - perepoliitika avaldab sündimusele mõju. Lisaks töötab perepoliitika paremini riikides, kus on üldine toetav keskkond lastega peredele.

Kuna antud magistritöö keskendub sellele, kuidas sündimuse ja perepoliitika teemad on Eesti meedias kajastust leidnud, siis selleks, et paremini mõista nende kajastuste dünaamikat, on oluline ka mõista, milline on olnud samal ajal ka Eesti perepoliitika sisu ja kuidas seda on korraldatud. Meediakajastused peegeldavad poliitikat, otsuseid ning ühiskondlikke muutusi. Järgnevalt antakse ülevaade Eesti olulisematest perepoliitikat puudutavatest valdkondadest ja nendega seotud suurematest seadusemuudatustest 21. sajandil.

1.2.1. Lastetoetused

Mitmed uuringud on leidnud, et lastetoetustel on potentsiaal sündimust mõjutada. Ainsaar (2024) analüüsis aastatel 2000–2020 tehtud uuringuid, milles kirjeldatakse toetuste mõju sündimusele. Selliste lastetoetuste peamine eesmärk on vähendada lapse kasvatamisega seotud kulusid ja tagada, et lapse sünd ei halvendaks lapsevanemate majanduslikku toimetulekut. Eestis on perede toetamiseks välja töötatud peretoetuste skeem, mis hõlmab endas mitmed meetmeid laste heaolu ja perede toimetuleku tagamiseks. 2025. aastal on riigipoolsete toetustena kõikidele lastega peredele (Sotsiaalkindlustusamet, *s.a.*):

- Sünnitoetus - ühekordne toetus 320 eurot lapse kohta (kolmikute või suurema arvu mitmike korral 1000 eurot iga lapse kohta);
- Lapsetoetus – esimese ja teise lapse puhul igakuine toetus 80 eurot kuni lapse 19-aastaseks saamiseni, alates kolmandast lapsest 100 eurot kuus.

- Lasterikka pere toetus - perele, kus kasvab 3-6 lapsetoetusele kvalifitseeruvat last, on toetus 450 eurot kuus ning 7 ja enama lapsega pere toetus on 650 eurot kuus;
- Üksikvanema lapse toetus 80 eurot kuus;
- Lisaks on veel toetused lapsendamisel, ajateenija lapsele, kaksikute ja kolmikute sünnitoetus.

1.2.1.1. Olulisemad seadusemuudatused seoses lastetoetustega

Kuigi ka varasemalt oli lasterikkaid peresid rohkem toetatud, siis 2017. aasta 1. juulist hakkas Eestis kehtima lasterikka pere toetus, mis suurendas oluliselt toetust neile peredele, kus kasvas kolm või rohkem last. Peredele, kus kasvas kolm kuni kuus last, hakati maksma 300 eurot kuus ning seitsme ja enama lapsega peredele 400 eurot kuus (Sotsiaalministeerium, 2017). Varasemalt olid suurperede toetamiseks mõeldud summad väiksemad ja need ei rakendunud alates kolmandast lapsest.

2018. aasta 1. märtsist tõsteti lastetoetus esimese ja teise lapse kohta 50 eurolt 55 euroni (Sotsiaalministeerium, 2017).

7. detsembril 2022 võeti Riigikogus vastu perehüvitiste seaduse ja perekonnaseaduse muutmise eelnõu (Lomp, 2022), millega tõsteti lasterikka pere toetus kolme kuni kuue lapse puhul 300 eurolt 650 euroni, ning seitsme ja enama lapse puhul 400 eurolt 850 euroni. Esimese ja teise lapse toetus tõsteti 80 euroni, kolmanda lapse toetus jäi 100 eurot kuus. Seega kolmelapselise pere igakuine peretoetuste summa kokku oli 910 eurot (esimese lapse toetus 80 + teise lapse toetus 80 + kolmanda lapse toetus 100 + lasterikka pere toetus 650) ning kahelapselise pere puhul 160 eurot (esimese lapse toetus 80 + teise lapse toetus 80). Lisaks otsustati lasterikka pere toetust maksta sujuva vähenemisega kuni pere noorima lapse 19-aastaseks saamiseni. See tähendab, et kui peres on näiteks kaks alla 19-aastast last ja üks vanem laps, siis maksti sellele perele 2/3 lasterikka pere toetusest. Muudatus tehti ka lapsetoetuse maksmise puhul – maksta seda kuni lapse 19-aastaseks saamiseni (varasemalt oli vanusepiiriks 16 aastat ja erandiks 19, kui laps veel õppis). Üksikvanema lapse toetus tõsteti 19,18 eurolt 80 euroni (Sotsiaalministeerium, 2022).

Eelmainitud seadus pidi hakkama kehtima 1. jaanuarist 2023, aga president Alar Karis esialgu seadust esialgu välja ei kuulutanud, sest see sisaldas normitehnilist praaki, mis on põhiseadusega vastuolus (ERR, 2022). Vajalikud muudatused viidi sisse, sisuline osa ei muutunud ja perehüvitiste seadus võeti vastu 28. detsembril 2022, mis omakorda jõustus 1. veebruarist 2023

(Sotsiaalministeerium, 2022). Lisaks tasub mainida, et esialgu oli valitsuse ettepanek maksta lasterikka pere toetust kuni noorima lapse 24-aastaseks saamiseni. Seda ettepanekut aga riigikogus ei toetatud ja eelnõu teisel lugemisel muudeti vanusepiiriks 19 aastat (Riigikogu, 2022).

2024. aasta 1. jaanuarist langetati aasta aega kehtinud lasterikka perede toetusi 200 euro võrra. Kolme kuni kuue lapse puhul hakati maksma 450 eurot ja rohkemate laste puhul 650 eurot kuus. Lisaks muudeti lasterikaste perede toetuste maksmist ja kaotati sujuva lõppemise regulatsioon (Sotsiaalministeerium, 2023). See tähendas, et lasterikaste perede toetust saavad ainult need pered kus on kolm või enam last alla 19-aastased. Sel hetkel kui näiteks kolmelapselise pere vanim laps saab 19-aastaseks ja ta ei õpi, ei saa see pere enam lasterikaste perede toetust, jääb alles kahe lapse pealt saadav lastetoetus ehk 160 eurot (Lõuna-Eesti Postimees, 2023). Erand tehakse siis kui 19-aastaselt on veel põhikool, gümnaasium või kutseõppe tasemeõppe lõpetamata - siis makstakse toetust kuni kooli lõpetamiseni või õppeaasta lõpuni. Aastal 2024 arutleti ka lastetoetuste vajaduspõhiseks muutmise üle (Lomp, 2024).

Tabel 1. Pere- ja lastetoetuste summade muutused (eurodes) Eestis perioodil 2017–2024.

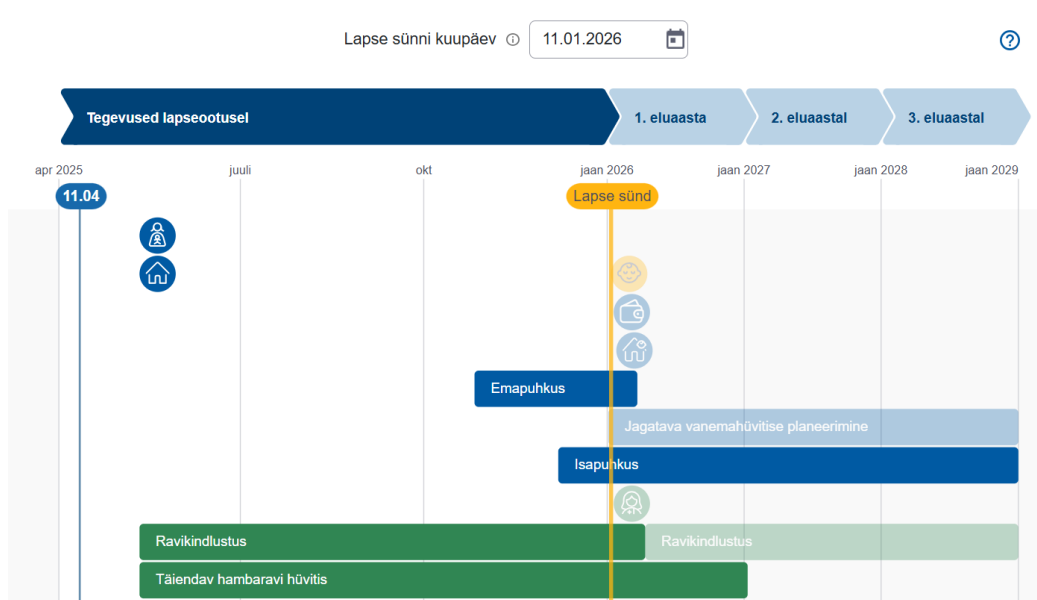
Aasta (muudatuse jõustumise kuu)	Lasterikka pere toetus 3 - 6 last	Lasterikka pere toetus 7+ last	1. ja 2. lapse toetus	3. ja järgmise lapse toetus	Üksikvanema lapse toetus
2014 (jaanuar)	-	-	19,18	76,72	19,18
2015 (jaanuar)	-	-	45	100	19,18
2016 (jaanuar)	-	-	50	100	19,18
2017 (juuli)	300	400	50	100	19,18
2018 (märts)	300	400	55	100	19,18
2019 (jaanuar)	300	400	60	100	19,18
2023 (veebbruar)	650	850	80	100	80
2024 (jaanuar)	450	650	80	100	80

Suuremad laste ja peretoetuste summade muutused alates 2014. aastast on esitatud tabelis 1, kus kollasega on märgitud summad, mis selles peatükis esile toodud muudatusega kaasnesid. Lisatud on ka toetuste summad aastatel 2014-2016, toetudes Sotsiaalministeeriumi kodulehe uudistele (Sotsiaalministeerium, 2014; Sotsiaalministeerium 2015).

1.2.2. Vanemapuhkused ja -hüvitised Eestis (2025. aasta seisuga)

Puhkusi, mis on seotud lapse saamisega võib jagada saaja isiku järgi emapuhkusteks, isapuhkusteks ja vanemapuhkusteks.

Emaduspoliitika on tihedalt seotud nii töö- kui tervise poliitikaga ning mängib rolli naiste tööjõuturul osalemise võimalustes. Emaduspoliitika hõlmab riiklikke meetmeid ja seaduseid, mis on seotud naiste raseduse, sünnituse ja sünnitusjärgse perioodiga. Näiteks on kõikidele lapseootel emadele tagatud ravikindlustus ja täiendav hambaravi hüvitis kuni 85 eurot aastas (täisealistele kodanikele on hüvitis muidu 60 eurot). Hea ülevaate tegevustest lapseootusel annab Riigiportaali interaktiivne ülevaade (Joonis 1) (Riigiportaal *eesti.ee*).

Joonis 1. Kuvatõmmis portaali eesti.ee „Lapse saamise“ vahelehe selgitavast joonisest.

Üks osa emaduspoliitikast on ka rasedus- ja sünnituspuhkus ehk emapuhkus. UNICEF-i 2019. aasta raportis hinnati Eesti peresõbraliku poliitika poolest kõrgele kohale OECD ja Euroopa Liidu riikide seas. Raportis toodi esile eelkõige pikk emaduspuhkus, mis võimaldab emadel pühendada lapsele esimesed elukuud ilma majandusliku toimetuleku halvenemiseta (Chzhen, 2019). Lisaks rõhutatakse, et ka isadele suunatud meetmete osakaal on Eestis viimastel aastatel kasvanud, soodustades vanemate jagatud vastutust laste kasvatamisel. 2025. aasta jaanuari seisuga on peamised puhkused kolm:

- Emapuhkus, mis annab emale õiguse töölt eemal olla kuni 100 järjestikust kalendripäeva – 70 päeva enne ja 30 päeva pärast lapse sündi.

- Isapuhkus kuni 30 päeva, mida saab kasutada osade kaupa võtta - 30 kalendripäeva enne lapse eeldatavat sünnitähtaega ja kuni lapse 3-aastaseks saamiseni.
- Vanemapuhkus, mida saavad vanemad omavahel jagada, on 475 päeva. Jagatavat vanemapuhkust saavad vanemad kasutada üldjuhul alates lapse 31 päeva vanuseks saamisest kuni lapse 3-aastaseks saamiseni.

Lisaks saavad mõlemad vanemad olla kuni 14-aastase lapse puhul kokku 20 päeva ka lapsepuhkusel (10 ema ja 10 isa) (Sotsiaalkindlusamet, *s.a.*).

Vanemahüvitis

Vanemahüvitis on oluline toetus, mis aitab vanematel säilitada sissetuleku, kui nad on vanemapuhkusel. Eestis on nii emale makstav hüvitis, isale makstav hüvitis ja ka jagatav vanemahüvitis. 2025. aasta jaanuari seisuga on arvutatakse emale mõeldud vanemahüvitist 12-kuulise ajavahemiku järgi (21 kuud kuni 9 kuud enne eeldatavat lapse sünnikuupäeva) ning sel ajal saadud sotsiaalmaksuga maksustatud tulu alusel arvutatakse kuumäär. Hüvitist makstakse kuni 100 järjestikust kalendripäeva ning võetakse arvesse eeldatavat sünnitähtaega. Isale või teisele vanemale, kes ei ole isa, maksatakse vanemahüvitist 30 päeva, kusjuures seda hüvitist võib välja võtta ka päevade kaupa (Sotsiaalkindlustusamet, *s.a.*). Jagatava vanemahüvitise puhul saavad vanemad ise otsustada, kes neist hüvitist saama hakkab. Seda hüvitist saab kasutada alates lapse 31 päeva vanuseks saamisest kuni kolmeaastaseks saamiseni. Saab kasutada päevade kaupa ning hüvitis kestab kuni 475 päeva. Oluline on märkida, et vanemahüvitise määr sõltub varasemast sissetulekust, kuid inimestele, kellel puudub eelnev sotsiaalmaksuga maksustatud tulu, kehtib miinimummäär. 2025. aasta seisuga on see minimaalne vanemahüvitise summa 820 eurot kuus (Sotsiaalkindlustusamet, *s.a.*).

1.2.2.1. Olulisemad seadusemuudatused seoses vanemapuhkuste ja -hüvitistega

Kuni 2004. aastani maksti emadele rasedus- ja sünnitushüvitist, kuid 1. jaanuaril 2004 jõustus vanemahüvitise seadus (Vanemahüvitise seadus, 2016), millest lähtuvalt hakati maksta ka vanemahüvitist. Peamine eesmärk oli toetada töö- ja pereelu ühildamist ning mis võimaldas vanematel jääda lapsega pikemalt koju. Kui rasedus- ja sünnitushüvitis oli kindel summa ja väga väike sissetulekust sõltuv ühekordne hüvitis 140 päeva katmiseks, siis vanemahüvitist maksti kuni ajani,

mil täitus 365 päeva sünnitushüvitise määramisest (kui ema jäi sünnitus- ja raseduspuhkusele 30 päeva enne sünnitamiskuupäeva) (Vanemahüvitise seadus, 2003). Vanemahüvitise arvutamiseks aluseks oli lapsevanema sünnituseelse kalendriaasta keskmine kuupalk, kuid mitte rohkem kui kolm keskmist riigi kuupalka (aastal 2004 oli ülempiir 15 800 krooni). Sissetulekuta lapsevanema hüvitis oli 2200 krooni kuus (Muuli, 2003).

2018. aasta 1. märtsist muudeti hüvitise maksmise tingimusi, millest lähtuvalt oli võimalik vanemahüvitise saamise ajal teenida ka lisatulu. Vanemahüvitist ei vähendatud kui teenitud lisatulu ei ületanud poolt vanemahüvitise ülempiirist (1544 eurot kuus) (Sotsiaalministeerium, 2017).

2022. aastal 1. aprillist nimetati rasedus- ja sünnituspuhkus emapuhkuseks ning lapsehoolduspuhkus vanemapuhkuseks. Haigekassa (nüüd Tervisekassa) sünnitushüvitise asemel hakkas Sotsiaalkindlustusamet emadele maksma ema vanemahüvitist. Varasemalt makstud sünnitushüvitis oli ühekordse maksena 140 päeva eest, kuid muudatusena makstakse emadele vanemahüvitist 100 päeva eest ja kuumaksetena ning 40 päeva 140st liikus jagatava vanemahüvitise alla. Lisaks saavad nüüd vanemad olla kahekesi samaaegselt vanemapuhkusel kuni kaks kuud. Kuid nende päevade võrra, mil mõlemad vanemad olid lapsega kodus ja said vanemahüvitist, väheneb ka vanemahüvitise maksmise periood. Üheks muudatuseks oli ka see, et mõlemal vanemal on õigus saada individuaalselt vanemapuhkust ja -hüvitist. Ühe lapse kohta kuni 10 päeva (kahepeale kokku 20) lapse kuni 14-aastaseks saamiseni (Sotsiaalministeerium, 2022).

Juulis 2024 tõdes ERR-ile antud kommentaaris sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo, et vanemahüvitise maksimaalne määr kui kolmekordne Eesti keskmine palk ehk 4700 eurot ei ole enam väga kõrge summa ning võibolla pole kõige jõukamatel tegelikult vanemahüvitist vaja (Einmaa, 2024). Valitsus otsustaski septembris 2024, et aastaks 2026 langetatakse vanemahüvitise maksimaalne määr kahekordse keskmise palgani (Lomp, 2024).

1.2.3. Lapsehoiu teenused

Lapsehoiu teenused, sealhulgas lasteaed ja lastehoid, mängivad olulist rolli perede toimetulekus ning laste arengus. Eestis sätestab koolieelse lasteasutuse seadus (KELS), et valla- või linnavalitsus on kohustatud tagama lasteaiakoha kõigile pooleteise- kuni seitsmeaastastele lastele, kelle vähemalt üks vanem on vastava omavalitsuse elanik. Kuid praktikas ei suudeta kõigile lastele lasteaiakohti tagada,

mis põhjustab olukorra, kus paljud lapsed jäävad lasteaiakohata (Koppel, 2023). Siiani on aga lasteaiakohtade ja lastehoiu teenuste mõju sündimusele vähe uuritud (Ainsaar, 2024).

1.2.3.1. Olulisemad seadusemuudatused seoses lapsehoiuga

Viimasel ajal ei ole seoses lapsehooldusteenustega suuri muutusi toimunud, kuid ajalooliselt oli üheks oluliseks hetkeks 1999. aasta kui võeti vastu koolieelse lasteasutuse seadus (KELS), mis reguleeris koolieelsete lasteasutuste tegevust, sh nende rahastamist, töötajaid ja laste õigusi ning kohustusi. Antud seaduse esimeses redaktsioonis, mis kehtis 01.06.2002 – 31.07.2002, sätestas § 10 (KELS, 2002) järgnevat „Valla- või linnavalitsus loob kõigile oma haldusterritooriumil elavatele lastele võimaluse käia teeninduspiirkonna järgses lasteasutuses.” 2006. aastal aga lisati samasse § 10 ka vanusevahemik „ühe- kuni seitsmeaastastele lastele“ ning lõige rahvastikuregistrisse kantud elukoha aadressi kohta, mille alusel kindlas omavalitsuse lasteaiakoht saadakse (KELS, 2006).

2. MEEDIA ROLL SÜNDIMUSE JA PEREPOLIITIKA KUJUNDAMISE PROTSESSIS

2.1. Meedia kui poliitika ja avaliku arvamuse mõjutaja

Meedia täidab tänapäevases demokraatlikus ühiskonnas olulisi funktsioone – vahendab teavet, kujundab avalikku arvamust ning mõjutab otseselt ja kaudselt poliitilisi otsuseid. Robinsoni (2006) sõnul on poliitikakujundamise protsessis kesksel kohal dialoog valitsuse ja avalikkuse vahel, kus meedia täidab olulist vahendavat rolli. Avalikkus mõjutab poliitikat muu hulgas valimiste, arvamusküsitluste ning meedias esitatud seisukohtade ja arutelude kaudu. Indian School of Public Policy (2024) toob välja, et meedia roll hõlmab nii informatsiooni levitamist, poliitikute tegevuse kriitilist jälgimist kui ka poliitiliste tegevuskavade mõjutamist.

Lisaks tehnilisele vahendamisfunktsioonile suunab meedia tähelepanu konkreetsetele teemadele ja tõlgendustele. *Agenda-setting* teooria kohaselt määrab meedia, millised teemad ühiskonnas esiplaanile tõusevad (Hoewe ja Peacock, 2020). *Framing-teooria* (Vreese, 2005) toob välja, kuidas meedia mitte ainult ei määra, **millest** räägitakse, vaid ka **kuidas** sellest räägitakse – valides rõhuasetused, kasutatavad mõisted ja esitusviisid.

Willise (2015) ja Robinsoni (2006) hinnangul võib meedia mõju poliitilisele tegevuskavale olla lausa dikteeriv: kui mõni teema saab laialdast kajastust, tunnevad poliitikud vajadust kiiresti reageerida, et säilitada usaldusväarsus ja näidata initsiatiivi. Seetõttu on meedia üks olulisemaid tegureid, mille kaudu poliitikad avalikkuse ette jõuavad ja seal toetust või kriitikat koguvad.

2.2. Meediakajastuste roll sündimuse ja perepoliitika kujundamises

Sündimuse ja perepoliitika kujundamisel ei saa alahinnata meedia rolli normide, ootuste ja väärtuste vahendamisel. Puur ja Vseviiov (2019) rõhutavad, et poliitikameetmete edukus sõltub suuresti ka

ühiskondlikust meelsusest, mida mõjutab oluliselt meediakäsitlus. Seega toimib meedia mitte ainult informatsiooni vahendajana, vaid ka tähenduste ja hinnangute kujundajana.

Meedia osaleb aktiivselt ühiskondlike normide loomisel. Graham ja Rich (2014) analüüsisid lastetute naiste kujutamist Austraalia trükimeedias ning leidsid, et neid esitati sageli negatiivsetes ja stereotüüpsetes raamides. Esile kerkis neli peamist kujutamiskiisi: kaastunnet väärivad viljatud naised, karjäärile pühendunud naised, feminismist eksiteele viidud naised ning ühiskondliku kohustuse eirajad. Need kujutised peegeldasid tugevalt pronatalistlikke hoiakuid, mille kohaselt on emadus osa naiseks olemise loomulikkusest ja soovitatavast identiteedist, samas kui vabatahtlik või soovimatu lastetus esitati kui kõrvalekalle normist.

Sarnane lähenemine avaldub ka poliitilises meediakajastuses. Auer jt (2022) analüüsisid Austraalia ja Kanada peaministrite kohta avaldatud meediakajastusi ning leidsid, et heteroseksuaalset, lastega poliitikut kujutatakse sageli poliitilise usaldusväärse ja juhtimisvõime sümbolina. Tonaalsus oli seejuures selgelt väärtustav ja toetav, kui poliitik vastas traditsioonilisele pereideaalile. Eriti naispoliitikutel puhul kerkis esile kriitiline kajastatuse laad, näiteks lastetuse või üksikemaduse korral. Seega mõjutab meedia ka seda, milliseid peremudeleid ja isiklike elulugusid ühiskonnas peetakse legitiimseks ja väärtuslikuks.

Lisaks väärtustele ja normidele mõjutab meedia ka ühiskondlikke ootusi konkreetsete rollide osas. Bönisch ja Hyll (2022) analüüsisid, kuidas Saksamaa meedias toodetud sündimuse käsitlused mõjutavad avalikkuse hoiakuid ning kujundavad ootusi naiste rolli ja pereelu suhtes. Nad leidsid, et meedia ei peegelda pelgalt sündimuse langusega seotud arutelusid, vaid osaleb aktiivselt sotsiaalsete normide taasloomes, edastades näiteks ootust, et naised peaksid leidma tasakaalu töö- ja pereelu vahel ning panustama sündimuse suurendamisse.

Meedia mõju ei piirdu üksnes normide ja hoiakutega – järjest enam tuuakse esile ka selle seos konkreetsete perelooeotsustega. Hiinas läbiviidud uuring (Ning jt, 2022), mis keskendus meediatüübi (traditsiooniline vs uusmeedia) mõjule naiste sündimussuuvidele, näitas, et traditsioonilise meedia (nt ajalehed ja ajakirjad) kajastustes käsitleti sündimuse vähenemist eelkõige rahvastikuprobleemina ning rõhutati riiklike perepoliitilisi lahendusi, nagu toetused ja valitsuse sekkumised. Analüüsi tulemused viitasid aga, et sellisel käsitlusel ei olnud statistiliselt märkimisväärset mõju naiste valmisolekule lapsi saada. Samas ilmnis, et uusmeedias levinud negatiivsed isiklikud kogemused olid seotud madalamate lastesaamise soovidega.

Sarnasele seosele viitab ka Chen jt (2023) uuring, mis keskendus noorte meediatarbimise mõjule pereloomis- ja abieluhoiakutele. Analüüsi tulemusel leiti, et oluline ei ole meediatarbimise sagedus, vaid tarbitava sisu laad. Positiivset mõju avaldasid pereteemalised draamad, elulood ja populaarteaduslikud käsitlused, samas kui negatiivse tooniga meediakajastused (nt elukalliduse ja tööpingetega seotud teemad) vähendasid noorte valmisolekut lapsi saada. Seega mõjutab meedia mitte ainult hoiakuid, vaid ka konkreetseid käitumuslikke kavatsusi, muutes selle oluliseks teguriks perepoliitika ja sündimustrendide mõistmisel.

Kokkuvõttes aitab meedia kujundada avalikku arusaama nii poliitikast kui ka pereelust ja sündimusest. Läbi temavalikute, rõhuasetuste ja esitlusviiside mõjutab meedia, milliseid väärtusi ja ootusi ühiskonnas esile tõstetakse. See omakorda mõjutab inimeste hoiakuid, pereloomeotsuseid ning poliitikute tegevust. Meedia ei ole ainult info edastaja, vaid aktiivne osaline, kes aitab kujundada perepoliitikat ja suhtumist sündimusse.

3. METOODIKA JA VALIM

3.1. Metoodika

Lähtudes töö uurimisküsimustest rakendati andmeanalüüsis kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi, et kaardistada, milliseid sündimuse ja perepoliitika teemasid kajastatakse Eesti suuremates meediaväljaannetes. Kvalitatiivne induktiivne sisuanalüüs on meetod, mille eesmärk on tuvastada koodid, kategooriad ja teemad, lähtudes andmetest ja ilma eelnevalt määratletud raamistikuta (Kalmus jt, 2015). Analüüsi käigus kodeeriti artiklite tekstides esile kerkinud teemad (nt „sündimuse mõjutajad“, „perepoliitika kriitika“, „abort“) ning koondati need sisulisteks kategooriateks. Ülevaade kasutatud teemadest ja kategooriatest on esitatud lisas 3. Kuigi töö tugineb kvalitatiivse sisuanalüüsi põhimõtetele, ei olnud eesmärk teha üksikute tekstide süvitsi tähendusanalüüsi ega uurida keelekasutust või seda, kuidas sõnastuse kaudu kujundatakse hoiakuid ja tähendusi. Analüüs keskendus korduvate teemade ja sisuliste rõhuasetuste kaardistamisele, et anda ülevaade sellest, millest Eesti meedias sündimuse ja perepoliitika kontekstis kirjutatakse ning kui sageli teatud teemad esinevad.

Lisaks rakendati kvantitatiivset teemaanalüüsi, mille raames jaotati artiklid autorite tüübi ja avaldamisaasta ning eelnevalt tuvastatud temaatiliste kategooriate alusel. Kvantitatiivsed näitajad, nagu teemade esinemissagedus, artiklite arv aastate lõikes ning autorite kordumine, võimaldasid toetada kvalitatiivseid järeldusi empiiriliste andmetega. Tulemuseks on süstемne ülevaade meediakajastuste jaotumisest ning arusaam, millised teemad on domineerivad ning kuidas need on erinevates väljaannetes esindatud.

3.2. Valim

Valimi koostamine algas konkreetsete meediaväljaannete ja märksõnade määratlemisega. Valim koosnes artiklitest, mis ilmusid aastatel 2020–2024 kolmes suuremas Eesti meediaväljaandes: Eesti Rahvusringhääling (ERR), Delfi Meedia (edaspidi Delfi) ja Postimees Grupp (edaspidi Postimees).

Valik põhines nende portaalide suurel lugejaskonnal ning asjaolul, et autoril oli ligipääs nii tasuta kui ka tasulistele artiklitele. Postimehe puhul jäeti välja maakonna- ja eriväljaanded (nt Sakala, Tartu Postimees ja 60+).

Artiklite valimisel kasutati märksõnu. Nagu mainivad ka Kalmus jt (2015), on kvalitatiivse sisuanalüüsi üheks puuduseks oht “õngitsemisele,” mistõttu on antud töös analüüsi struktuur süstemaatiliselt läbi mõeldud. Märksõnade valik põhines töö eesmärkidel ning hõlmas sündimust ja perepoliitikat puudutavaid termineid. Kasutatud märksõnad olid: sündimus, perepoliitika, emapuhkus, lastetoetus, lapsepuhkus, isapuhkus, lastehoid, vanemapuhkus, peretoetus.

Andmekogumiseks kasutati meediaväljaannete veebiportaalide otsingumootoreid, kuhu sisestati eelmainitud märksõnad ühekaupa. Ajaperioodiks määrati 01.01.2020-31.12.2024. Artiklid vaadati ühekaupa läbi ja edasiseks analüüsimiseks valiti artiklid, mis keskendusid otseselt perepoliitika ja sündimuse teemadele. Valikuid tuli teha seetõttu, et kõigil kolmel portaalil olid otsingu läbiviimise võimalused veidi erinevad. Näiteks erinevalt Postimehest, ei saanud Delfi ja ERR portaalides valida, kas otsida artikleid näiteks „märksõna“ või „pealkirja“ järgi. Postimehel oli mitu erinevat valikut ja et hoida võrdset joont, kasutati ka Postimehe portaali puhul valikut „Otsi kogu sisust“.

Eelnimetatud valiku tõttu, otsida kogu sisust, tuli otsingutega kaasa ka mitmeid artikleid, mis ei keskendunud sisu poolest sündimuse või perepoliitikaga teemade kajastamisele. Esines mitmeid olukordi, mille puhul mõne artikli ühes lauses või pealkirjas kasutati mõnda otsingus olnud sõna, näiteks „MIDAGI UUT) Õllesummeri lastealale tuleb lisaks vägevale programmile ka tasuline lastehoid“ oli üheks vasteks märksõnale „lastehoid“. Mõningate artiklite puhul esines ka olukordi, kus teisele teemale keskendudes oli mainitud sõna „sündimus“ või „perepoliitika“, aga midagi sisulisemat selle teema kohta polnud. Seega artiklid, mis ei sisaldanud esmasel ülevaatusel töö autori hinnangul teemakohast sisu (nt ainult üksik märksõna loetelus või kõrvalises kontekstis), jäeti välja.

Sobivad artiklid kanti koos koguteksti ja märkmetega Exceli tabelisse. Märkmeteks olid: Märksõna(d), Väljaanne, Kuupäev, Pealkiri, Märkmed, Autori roll, Autor, Tekst, Link (Joonis 2). Igal väljaandel oli Excelis esialgu oma leht (*Sheet*), seega oli esialgses andmekogumis 3 lehte (*Sheet*).

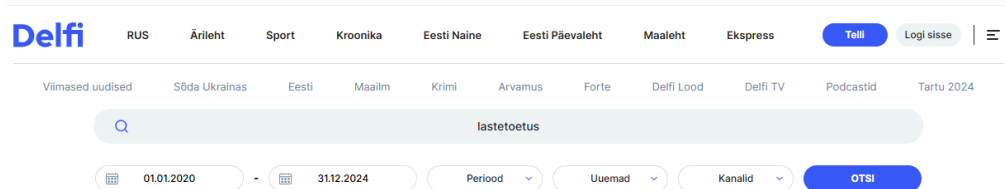
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Märksõna(d)	Valjaanne	Kuupäev	Pealkiri	Märkmed	Artiklirubriik (arvamus vms)	Autori roll	Autor	Tekst	Link
lastetoetus; peretoetus; vanemapuhkus	ERR	11.09.2024	Amet on tühistanud ligi 3000 enamuse ajast välismaal elava pere lastetoetuse	Allikas: "Pealtnägija"; märksõnad artikli juures: vanematetoetuse d. lastetoetused	Uudised	ajakirjank	Mihkel Kärmas	Sotsiaalkindlustusamet on võtnud lastetoetuse mitmelt tuhandelt Eesti lapselt, kelle pere elab enamuse ajast välismaal. Nende hulgas on nii rikkaid inimesi, kes skeemitasid lastetoetusega, kui ka traagiline juhtum, kus raha võeti ära asja isata jäänud lastelt. Raul Kalev ja Ilona Abdullaeva, kes nimetavad end kliimapagulaseks, kolisid koos kahe teismelise tütrega Marokosse kolm aastat tagasi ja veedavad seal enamuse aastast. Endine baleriin Marika Muiste sattus koos toona lasteaiaelise poja ja algklassis käiva tütrega Itaaliasse samuti kolm aastat tagasi, aga hoopis kurvema põhjusel. "Kuna mu abikaasal hakkasid tekkima väga imelikud tervisehädad, millele me ei leidnud mingisugust vastust. / / Ja kuna ma nägin, et mu abikaasa olukord iga päev läks hullemaks, ma lihtsalt tundsin, et ma pean midagi tegema. Ja ainuke võimalus, kuna mu abikaasa õde elas Itaalias ja siiani elab Itaalias, siis me hakkasime otsima võimalusi, et leida abi	https://www.err.ee/1609450727/amet-on-tuhustanud-iga-3000-enamuse-ajast-valismaal-elava-pere-lapsetoetuse

Joonis 2. Kuvatõmmis Exceli andmekogumisel lisatud märkmetest.

Otsinguprotsess portaalides erines mõnevõrra vastavalt nende tehnilistele võimalustele.

Delfi artiklite otsing

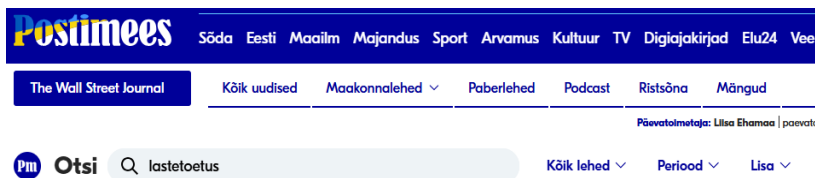
Delfi otsingusüsteem (Joonis 3) ei pakkunud võimalust otsingut täpsustada – näiteks otsida ainult pealkirjade või märksõnade järgi, kuid lubas valida konkreetseid kanaleid (nt Ärileht, Eesti Päevaleht) ja kõik kanalid loetelust kaasati otsingusse (Joonisel 3 „Kanalid“ valik). Kuupäevavalik oli olemas ning samuti näitas portaal automaatselt otsingutulemuste arvu. Täpne otsingu jaoks tehtud rippmenüüde valik on nähtav joonisel 3 (Joonis 3).

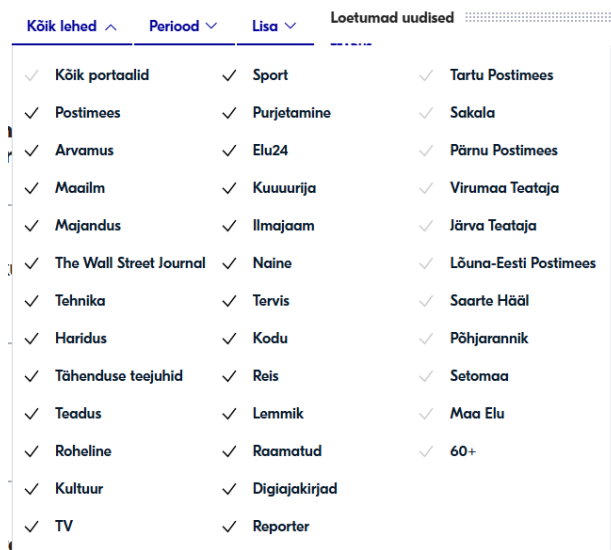
Joonis 3. Kuvatõmmis Delfi portaalis tehtud otsingust koos rippmenüüdes tehtud valikutega.

Postimehe artiklite otsing

Postimehe otsingusüsteem (Joonis 4) võimaldas eristada artikleid näiteks pealkirjade, märksõnade või autorite alusel. Kõik valikud kaasati otsingusse (Joonis 5). Kuupäevavahemikku sai märkida lihtsasti. Vastete arvu portaali ise ei kuvatanud, seega tulemused tuli käsitsi kokku lugeda.

Joonis 4. Kuvatõmmis Postimehe portaalis tehtud otsingust.

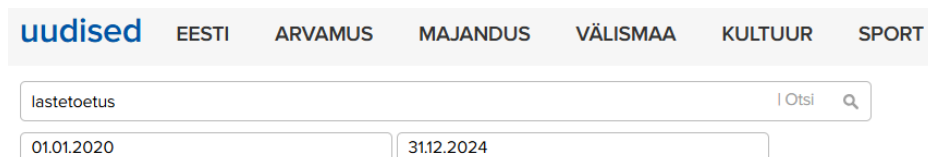
Joonis 5. Kuvatõmmis Postimehe portaalis tehtud otsingu „Kõik lehed“ rippmenüü valikust.

Joonis 6. Kuvatõmmis Postimehe portaalis tehtud otsingu „Lisa“ rippmenüü valikust.

Postimehe puhul jäeti kõrvale eri- ja maakonnalehed, et kajastada ainult üle-eestiliste meediaväljaannete kajastusi. Tehtud valik on nähtav joonisel 6.

ERR artiklite otsing

Joonis 7. Kuvatõmmis ERR portaalis tehtud otsingust.

ERR otsingusüsteem ei eristanud otsingut näiteks pealkirjade või märksõnade järgi, kuid pakkus tulemuste koguarvu ja kuupäevavahemikku sai hõlpsasti valida. Otsingu näide on nähtav joonisel 7.

Artiklite arv ja valik

Otsingutulemuste alusel sorteeritud artiklid jagunesid järgmiselt:

- Postimehe portaali puhul tuli kõikide märksõnade otsingute peale kokku 1063 artiklit, millest autor valis välja 604 artiklit analüüsimiseks. 140 artiklit esines vähemalt kahe märksõna kohta, seega analüüsitavas valimis oli kokku **464** Postimees Grupi artiklit.
- Delfi portaalide puhul tuli kõikide märksõnade otsingute peale kokku 2689 artiklit, millest töö autor valis välja 607 artiklit analüüsimiseks. 256 artiklit esines vähemalt kahe märksõna kohta, seega analüüsitavas valimis oli kokku **351** Delfi Meedia artiklit.
- ERR portaali puhul tuli kõikide märksõnade otsingute peale kokku 1131 artiklit, millest autor valis välja 370 artiklit analüüsimiseks. 138 artiklit esines vähemalt kahe märksõna kohta, seega analüüsitavas valimis oli kokku **232** ERR artiklit.

Kokkuvõttes hõlmas lõplik valim **1047** artiklit, mis keskendusid sündimuse ja perepoliitika teemadele perioodil 01.01.2020–31.12.2024.

Täpsemad otsingutulemused väljaannete ja märksõnade kaupa perioodil **01.01.2020 – 31.12.2024** on kantud allolevasse tabelisse (Tabel 2). Sulgudes tärniga (arv*) märgitud arv näitab analüüsi mittevalitud artiklite arvu. Tegemist oli artiklitega, mille sisu ei keskendunud otseselt sündimuse või perepoliitika teemadele.

Tabel 2. Otsingute vastete koguarvud märksõnade ja väljaannete kaupa (*ei valitud analüüsi).

Märksõna	ERR	Delfi Meedia	Postimees Grupp (v.a. maakonna- ja erilehed)
lastetoetus	224 (138*)	474 (320*)	79 (17*)
peretoetus	350 (254*)	720 (535*)	65 (5*)
perepoliitika	110 (68*)	195 (136*)	233 (72*)
emapuhkus	23 (23*)	150 (145*)	10 (4*)
lapsepuhkus	26 (24*)	207 (195*)	20 (8*)
isapuhkus	20 (11*)	136 (125*)	17 (4*)
vanemapuhkus	42 (25*)	193 (159*)	28 (7*)
lastehoid	59 (48*)	178 (167*)	89 (70*)
sündimus	277 (170*)	436 (300*)	522 (272*)

Tabel 3. Analüüsis kasutatud artiklite arv (enne korduvate artiklite kustutamist).

Märksõna	ERR	Delfi Meedia	Postimees Grupp (v.a. maakonna- ja erilehed)
lastetoetus	86	154	62
peretoetus	96	185	60
perepoliitika	42	59	161
emapuhkus	0	5	6
lapsepuhkus	2	12	12
isapuhkus	9	11	13
vanemapuhkus	17	34	21
lastehoid	11	11	19
sündimus	107	136	250

Lõplikku analüüsi kaasatud artiklite ja märksõnade jaotumine on esitatud tabelis 3.

3.3. Andmete korrastamine ja kodeerimine

Andmed koguti Exceli tabelisse koos Joonisel 2 näidatud märkmetega. Andmete korrastamisel kontrolliti esmalt visuaalselt üle, kas kõik lahtrid on täidetud. Leidusid mõned artiklid, kus kuupäev oli jäänud märkimata või oli autori nimi või amet oli puudu. Tehti vajalikud ja täiendused ja seejärel pandi artiklid kuupäevade järgi reastuma, et tuvastada kas on korduvaid artikleid. Nende esinemisel ühendati märksõnad ja jäeti alles üks eksemplar artiklist. Esialgselt andmekogumist tehti koopia, et oleks alati esmased andmed olemas, mille juurde vajadusel tagasi pöörduda. Peale andmete korrastamist liiguti kodeerimise juurde.

Kodeerimine on kvalitatiivse andmeanalüüsi oluline etapp, mille käigus jaotatakse tekst väiksemateks sisuliselt tähenduslikeks üksusteks, et neid süstemaatiliselt analüüsida ja uurimisküsimustele vastata. Käesoleva töö sisuanalüüsiks kasutati induktiivset kodeerimist, mis tähendab, et kategooriad ja teemad tuletati andmetest endist, mitte eelnevalt määratletud teoreetiliste raamistikest (Kalmus jt, 2015).

Antud töös kasutati Excelit ja käsitsi kodeerimist artiklite sisu analüüsimiseks. Excelisse lisati uus veerg pealkirjaga „Kodeering“, kuhu hakati märkima koode, mis võtsid kokku artiklite sisu teemade kaupa. Paralleelselt Exceliga pandi kodeeringud kirja ka füüsilisele valgele paberile, sest nii

oli hea lugemisega paralleelselt jälgida, kas mõne teema kohta on juba kodeering olemas ning kui ei olnud, lisati see ka paberile. Kodeerimisel kasutatud paberi näide on nähtav lisas 1.

Kodeeringud olid ühe-kahe-sõnalised ja täpsustuste lisamiseks kasutati mõttekriipsu – vajadusel ka mitut, et teemat veidi laiendada. Näiteks kood „sündimus“ sai täpsustusi „sündimus – välisriik“ ja „sündimus – ajalugu“, kui artikli sisu puudutas siis vastavalt mõne välisriigi sündimuse kajastamist või ajaloolisi tähelepanekuid. Mõned koodid said endale, hiljem ise koodideks muutunud, täpsustusi. Näiteks võib tuua „sündimuse mõjutajad“, mille alla kuulusid muuhulgas „sündimuse mõjutajad – kindlustunne“, „sündimuse mõjutajad – ühiskondlik surve“ ja „sündimuse mõjutajad – raha“. Sisuanalüüsi teise etapina koondati sisult sarnased koodid seitsmesse kategooriasse. Kategooriad on sõnastatud nii, et need võtaksid üldiselt kokku sisulised teemad, mida see kategooria teemana edasi kannab (Kalmus jt, 2015).

Lisaks sisu kodeerimisele kodeeriti ka „Autorite“ ja „Artiklirubriik (arvamus vms)“ veerge. Autorid jagati nelja kategooriasse – „ajakirjanik“, „poliitik“, „ekspert“ ja „väljaanne ise“. „Ekspertide“ alla kodeeriti näiteks teadlased ja inimesed, kes ei olnud seotud ühegi poliitilise ametikoha või erakonnaga, nt Ene-Margit Tiit ja Alis Tammur. „Poliitikute“ hulka määrati kõik mõne erakonnaga seotud isikud ning tegevpoliitikud, nt Lea Danilson-Järg ja Riina Solman. „Väljaanne ise“ tähendas seda, et artiklil puudus konkreetne nimeline autor. Artiklid jagati rubriikide kaupa kategooriatesse „uudis“, „arvamus“ ja „intervjuu“.

Andmete analüüsimiseks kasutati Microsoft Excelit ja Pivot-tabeleid (risttabeleid), mille abil koondati artiklite arv koodide-kategooriate, autorite, autori rollide, väljaannete ja aastate lõikes. Lisaks kasutati filtreerimis- ja otsingufunktsioone, et eristada artikleid märksõnapõhiselt ning analüüsida kategooriaid ning nende sisu eraldi. Sisuanalüüsi käigus kodeeriti kokku 1074 artiklit. Kasutatud koodide esinemissageduste tabeli näide väljaande kaupa on esitatud tabelis 4 ning täismahus loetelu on toodud lisas 2.

Tabel 4. Näide koodide esinemissageduse tabelist väljaannete kaupa.

Kood	Delfi	ERR	Postimees	Kokku
perepoliitika - kriitika	135	39	103	277
perepoliitika - poliitik annab aru	87	35	63	185
perepoliitika - toetused	180	66	78	324
sündimus - Eesti	58	34	97	189
sündimuse mõju - rahvuse säilimine	29	17	65	111
uuring	24	0	38	62
Kokku	513	191	444	1148

Kasutatud koodide esinemissagedus võimaldas esile tuua peamised teemad Eesti suuremates meediaväljaannetes. Sarnaste koodide alusel grupeeriti artiklid seitsmesse temaatilisse kategooriasse, mis toovad esile sündimuse ja perepoliitika meediakäsitluste peamisi fookusi. Kategooriad moodustati sisuliselt sarnaste koodide koondamise teel, pidades silmas seda, milliseid küsimusi artiklid käsitlesid. Kõik koodid, mis on esitatud lisas 2, koondati sobivaimasse kategooriasse. Kategooriate ja koodide jaotumine on näidatud lisas 3. Temaatilised kategooriad olid järgnevad:

- Sündimus Eestis ja selle mõju (Kat 1)
- Sündimus ja perepoliitika välisriigis (Kat 2)
- Sündimuse mõjutajad (Kat 3)
- Perepoliitika kujutamine ja hinnangud (Kat 4)
- Isiklikud kogemused (Kat 5)
- Laste kasvatamine ja heaolu (Kat 6)
- Eetilised ja tundlikud teemad (Kat 7)

Kuna üks artikkel võis käsitleda mitut eri teemat, ületas temaatiliste kategooriate kajastuste koguarv artiklite koguarvu. Esines ka olukordi, kus ühe artikli puhul esines mitu erinevat koodi, mis kuulusid hiljem samasse kategooriasse (nt kuulusid ühe artikli koodide hulka *perepoliitika – kriitika*, *perepoliitika – vanemapuhkus*, *perepoliitika – rps*).

4. TULEMUSED

4.1. Sünnimuse ja perepoliitika teemade kajastamise sagedus

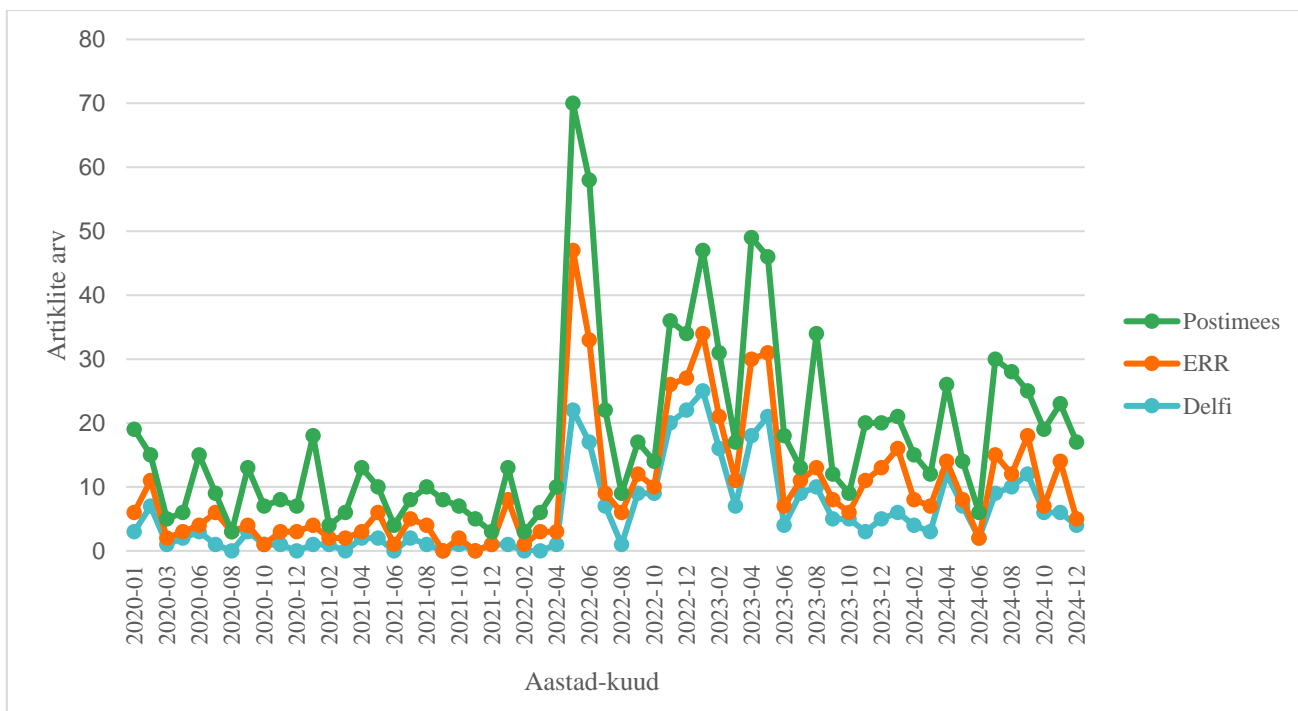
Käesolevas peatükis vastatakse esimesele uurimisküsimusele: Kui sageli kajastati sünnimuse ja perepoliitika teemasid Eesti suuremates meediaväljaannetes (Delfi, Postimees, ERR) aastatel 2020-2024?

Artiklite arv aastate lõikes näitab, et teemade kajastus oli kõige ulatuslikum aastatel 2022 ja 2023, mil ilmus vastavalt 292 ja 316 artiklit. Kõige vähem artikleid avaldati 2021. aastal (96 artiklit). Artiklite arv aastate lõikes on tabelis 5.

Tabel 5. Analüüsis kasutatud artiklite arv aastate lõikes.

Aastad	Delfi	ERR	Postimees	Kokku
2020	22	24	61	107
2021	11	19	66	96
2022	109	76	107	292
2023	128	68	120	316
2024	81	45	110	236
Kokku	351	232	464	1047

Postimees avaldas perioodil 2020-2024 enim sünnimuse- ja perepoliitikateemalisi artikleid – kokku 464. Delfis ilmus 351 ning ERR-is 232 artiklit. Kõigi kolme väljaande puhul on märgata kasvu just alates 2022. aastast. Artiklite arvu muutumist aastate lõikes illustreerib joonis 8, mis näitab iga väljaande artiklite ilmumissagedust kolmekuuliste perioodide kaupa.

Joonis 8. Artiklite ilmumissagedus kuude lõikes väljaannete kaupa.

Tabel 6. Suurima artiklite arvuga kuud.

Kuu	Artiklite arv
2022-05	70
2022-06	58
2023-04	49
2023-01	47
2023-05	46
2022-11	36
2022-12	34
2023-08	34
2023-02	31
2024-07	30

Artiklite ilmumissageduse analüüs kuude lõikes toob esile neli tippetke (Tabel 6). Kõige enam kajastati perepoliitika ja sündimuse teemasid 2022. aasta mais-juunis, mil ilmus kokku 128 artiklit. Teine märgatav tõus leidis aset 2023. aasta kevadel, kus aprillis ja mais avaldati vastavalt 49 ja 46 artiklit. Lisaks on märgatav aktiivsem kajastatus ka 2022. aasta novembris-detsembris (70 artiklit) ning 2023. aasta veebruaris (31 artiklit) (vt Joonis 8 ja Tabel 6).

4.1.1. Tekstiliigid

Artiklid jaotati rubriikide alusel kolme kategooriasse: „uudis“, „arvamus“ ja „intervjuu“. Uudiste kategooriasse paigutati kõik artiklid, mis ei kuulunud arvamusaluste ega intervjuude alla. Selline jaotus võimaldab eristada, millisel kujul ja toonil teemasid meedias käsitleti - kas neutraalse kajastusena, autori seisukohana või intervjuueeritava vaatepunktist. Kokku oli uuritava perioodil 564 uudisartiklit, 459 arvamusartiklit ja 24 intervjuud. Seega moodustasid uudisartiklid umbes 54% kogu valimist, arvamusartiklid 44% ja intervjuud 2%.

4.2. Peamised kajastatud teemad

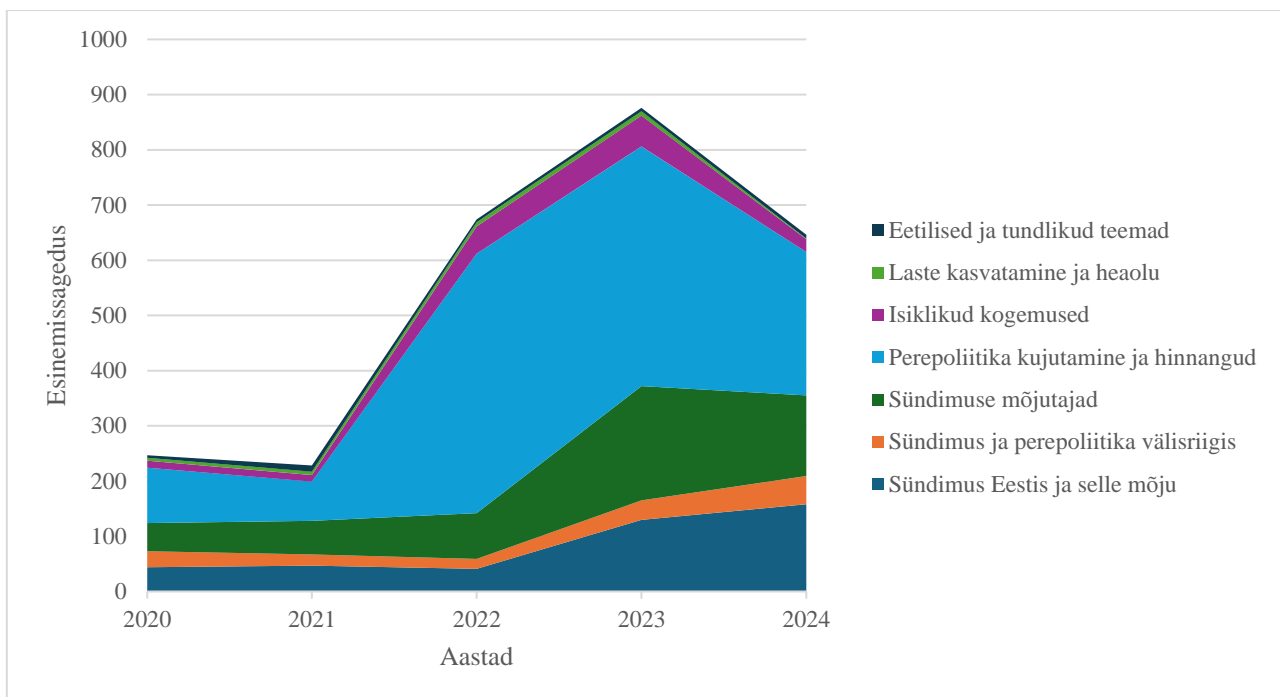
Selles peatükis vastatakse teisele uurimisküsimusele: Millised olid peamised sündimuse ja perepoliitika teemad, mida Eesti suuremad meediaväljaanded (Delfi, Postimees, ERR) kajastasid aastatel 2020-2024?

Analüüsis kasutati induktiivset lähenemist, mille käigus tuvastati artiklitest korduvad teemad ja rühmitati need seitsmesse sisulisse kategooriasse. Tabel 7 näitab, kui sageli erinevad kategooriad artiklites esinesid. Kõige suurema osakaalu moodustasid perepoliitikat käsitlevad teemad (Kat 4, 1343 esinemiskorda) ning sündimust mõjutavad tegurid (Kat 3, 547 korda). Kolmandal kohal olid kajastused, mis keskendusid sündimuse olukorrale Eestis ja selle mõjudele (Kat 1, 421 korda). Harvem käsitleti isiklike kogemusaluseid (Kat 5, 152 korda) ning eetilisi ja tundlikke teemasid, näiteks surrogaatamadust või aborti (Kat 7, 33 korda).

Tabel 7. Artiklite arv kategooriate kaupa.

Kategooria	Mainimiste arv
Sündimus Eesti ja selle mõju	421
Sündimus ja perepoliitika välisriigis	146
Sündimuse mõjutajad	547
Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	1343
Isiklikud kogemused	152
Laste kasvatamine ja heaolu	28
Eetilised ja tundlikud teemad	33
Üldkokkuvõte	2670

Iga kategooria täpsem olemus koos kasutatud koodide ja näidetega käsitletakse järgnevalt alapeatükkides 4.2.1–4.2.7. Näidetena kasutatud artiklid on viidatud eraldi ka lisas 4.

Joonis 9. Teemade esinemissageduste jaotumine aastate lõikes kategooriate kaupa.

Joonis 9 kujutab erinevate temaatiliste kategooriate jaotumist aastatel 2020–2024. Kuna ühele artiklile võidi omistada mitu kategooriat, ei kajasta joonisel 9 y-telg mitte unikaalsete artiklite arvu, vaid teemade esinemissageduste kogusummat.

Sündimuse ja perepoliitika teemade kajastuse üldine maht kasvas märgatavalt 2022. ja 2023. aastal, saavutades tipu 2023. aastal. Samas on näha, et perepoliitika kajastamine (helesinine) hakkas kasvama juba 2021. aasta algusest, jätkates tõusu järgmistel aastatel. Sündimust mõjutavad tegurid (tumeroheline) olid enim päevakorras just 2023. aastal, mil selle kategooria osakaal oli kõrgeim. Sündimus Eestis ja selle mõju (tumesinine) tõusis esile 2024. aastal. Eetilised ja tundlikud teemad, isiklikud kogemuslood ning laste kasvatamine ja heaolu esinesid artiklites harvem ja nende osakaal jäi kogu perioodi jooksul tagasihoidlikuks.

4.2.1. Sündimus Eestis ja selle mõju

Kategooria „Sündimus Eestis ja selle mõju“ oli üks kolmest enimkäsitletud teemast kogu valimis, kogudes 421 mainimist. Kategooria hõlmas käsitlusi, mis puudutasid Eesti sündimusnäitajaid ja

statistikat, piirkondlikke ja ajaloolisi erisusi ning sündimuse võimalikke tagajärgi rahvaarvule, majandusele ja rahvuslikuse kestlikkusele. Andmete põhjal olid levinuimad alateemad:

- üldine sündimustase Eestis (45% kategooria mainimistest);
- rahvuse säilimine (26%);
- ajaloolised perspektiivid (7%).

Väiksema osakaaluga, kuid sisuliselt olulised olid käsitlused, mis rõhutasid tegureid, millele madal sündimus mõju avaldab:

- vananeva rahvastik (5%);
- rahvaarvu kahanemine (5%);
- laste arvu vähenemine (6%)

Enim kirjutasid selles kategoorias poliitikud (32% kajastustest), järgnesid eksperdid (28%) ning ajakirjanikud (23%) ja väljaannetest kajastusid enim Postimehe artiklid (56%).

Umbes pooled analüüsitud artiklitest keskendusid **sündimuse numbrilistele näitajatele** – näiteks sündide arvule eri kuudel või aastatel. Artiklid, nagu Delfi (2023) artikkel „Negatiivne rekord: eelmisel aastal sündis Eestis 11 588 last“, keskendusid peamiselt statistika kajastamisele. Antud artiklis toodi esile konkreetselt sündide arv erinevates Eesti piirkondades 2022. aastal, mitmikute osakaal, populaarsemad nimed ning registreeritud abielude ja surmade arv.

Tähelepanu juhiti ka **piirkondlikele erisustele** (3% mainimistest) (nt Tallinn vs maapiirkonnad või Eesti vs mõni välisriik). Raimond Pihlap (2024) tõi näiteks esile mure piirkondliku tasakaalu kadumise üle, kui 2024. aasta oktoobris sündis Valgemaal vaid viis ja Elva vallas seitse last, samal ajal kui Harjumaal sündis 118 last. Ta märkis, et aasta varem oli Valgas sündide arv koguni kaks korda suurem, mis viitab kiirele muutusele ja vajadusele regionaalsete meetmete järele.

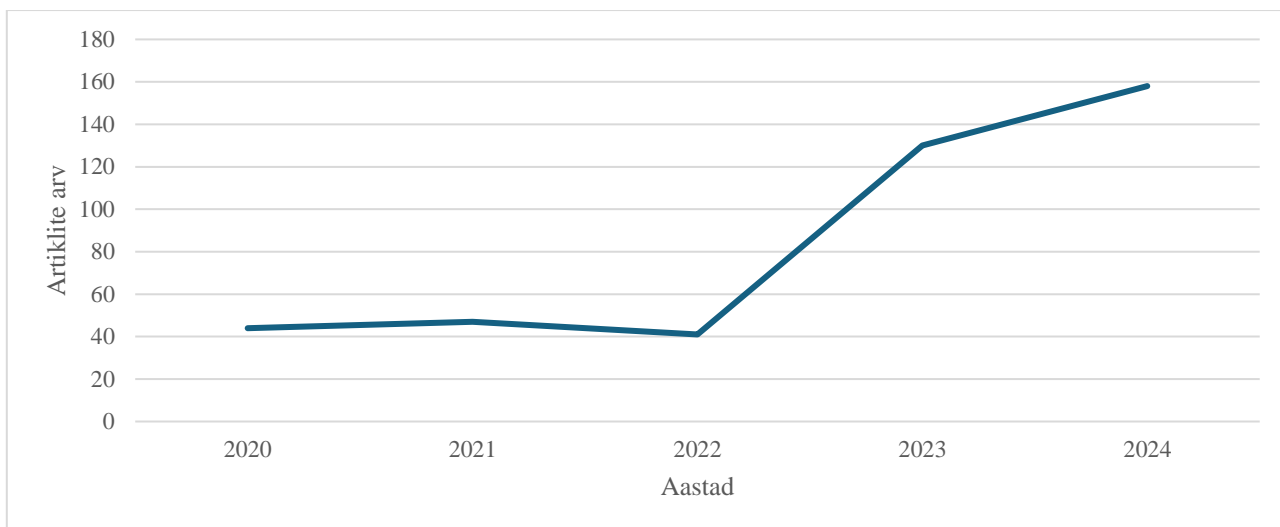
Ajalooliste võrdluste (7% mainimistest) näiteks võib tuua Lauri Vahtre (2024) artikli, kus ta kritiseerib levinud väidet, et „saime hakkama pärast Põhjasõda, saame ka nüüd“. Vahtre rõhutab, et toonane kõrge sündimus, teistsugune ühiskonnakorraldus ja madalad ootused riigi toimimisele ei ole võrreldavad tänapäevase Eesti oludega ning sellised võrdlused võivad olla eksitavad ja rahvastikupoliitilises arutelus pigem kahjulikud. Samuti toob rahvastikuteadlane Ene-Margit Tiit (2024) ajaloolise näitena liivlased, kelle rahvus ei kadunud mitte madala sündimuse tõttu, vaid

seetõttu, et nad loobusid oma keelest ja rahvuslikust identiteedist. See näide rõhutab, et rahvuse püsijäämise seisukohalt on määrava tähtsusega kultuurilised ja keelelised tegurid, mitte ainult demograafilised näitajad.

Oluline rõhuasetus selles kategoorias oli **sündimuse mõju Eesti rahvuslikule ja ühiskondlikule kestlikkusele**. Üle veerandi (26%) kategooria käsitlustest tõid esile mure eestluse säilimise pärast ning peaaegu pool nendest artiklitest olid poliitikute ja ekspertide kirjutised. Näiteks rõhutas Hillar Petersen (2021), et jätkusuutlik sündimus peaks olema üks riigi põhieesmärke, sest ilma piisava laste arvuta ei ole võimalik tagada eesti rahvuse, keele ja kultuuri säilimist. Mitmes käsitluses seostati madalat sündimust mitte üksnes rahvusliku identiteedi, vaid ka Eesti riikliku iseseisvuse püsimisega. Mati Väärtnõu (2024) osutas, et Eesti riik investeerib miljardeid sõjalisel julgeolekusse, samas kui sündimuse langus seab küsimärgi alla rahva ja riigi kestmise. Tema hinnangul ei taga relvastus tulevikku, kui samal ajal rahvastik väheneb ja perede toetamine jääb tagaplaanile.

Lisaks käsitleti veidi vähem ka madala sündimuse **majanduslikke tagajärgi** (1% kajastustest) Eestile, eriti tööjõupuuduse ja maksusüsteemi jätkusuutlikkuse võtmes. Viimased olid omakorda enamasti seotud ka vananeva rahvastiku teemaga. Näiteks rõhutas Mihkel Kunnus (2024), et väikese sündimuse tõttu väheneb tööealiste inimeste arv, mis omakorda suurendab survet maksusüsteemile ja sotsiaalkuludele. Ta märkis, et kuigi madal sündimus võib lühiajaliselt tähendada väiksemaid kulusid, toob see pikemas perspektiivis kaasa suuremad probleemid – vähem maksumaksjaid, väiksem tarbijaskond ja kasvav pensionäride osakaal, mis kõik pärsivad majanduskasvu ja ohustavad riigi jätkusuutlikkust.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et kategooria „Sündimus Eestis ja selle mõju“ artiklid kujundasid arusaama sündimusest kui rahvuslikust väljakutsest ja kultuurilisest probleemist. Artiklites oli valdavaks tonaalsuseks murelikkus ja üleskutselisus lahendada koos sündimuskriisi.

Joonis 10. Kategooria „Sündimus Eestis ja selle mõju“ artiklite ilmumissagedus aastatel 2020–2024.

Kategooria 1 artiklite ilmumissagedus ajas on esitatud joonisel 10, kus on näha, et suurim aktiivsus langes aastatele 2022 ja 2023.

4.2.2. Sündimus ja perepoliitika välisriigis

Kategooria „Sündimus ja perepoliitika välisriigis“ käsitles teisi riike puudutavaid näiteid, võrdlusi ning kogemuslugusid, kogudes kokku 146 mainimist. Artiklites võrreldi sageli Eesti sündimustaset ja perepoliitikat teiste riikide, eeskätt Põhjamaade, Lääne-Euroopa ja Ida-Euroopa riikidega. Käsitluste eesmärk oli sageli kas teiste riikide positiivsete näidete esiletoomine või kriitiline võrdlus, et osutada Eesti perepoliitika puudujääkidele. Enim kirjutasid selles kategoorias väljaanded ise (66% selle kategooria kajastustest), ajakirjanikud (22%) ning ekspertide ja poliitikute panus jäi mõlemal alla 8%. Väljaannetest kirjutas enim Postimees (56%) ning järges ERR (34%).

Kõige enam kajastati välisriikidest Hiinat (20 artiklit), Lätit (15) ja Soomet (13). Valdav osa käsitlustest peegeldas sarnast murelikkust nagu Eesti sündimuse kategooria puhul – sündimus on kriitiliselt madal, tulevik ebakindel ning riiklikud poliitikad on sageli vastuolulised või eksperimenteerivad.

Palju oli statistikat kajastavaid artikleid, nagu ka Eesti sündimuse kategoorias, nt artiklid nagu „Jaapanis sündis eelmisel aastal rekordvähe lapsi“ (ERR, 2024) või „Läti detsembri sündide arv oli viimase saja aasta väikseim“ (ERR, 2021). ERR-i (2023) artikkel „Kreeka peaminister kuulutas

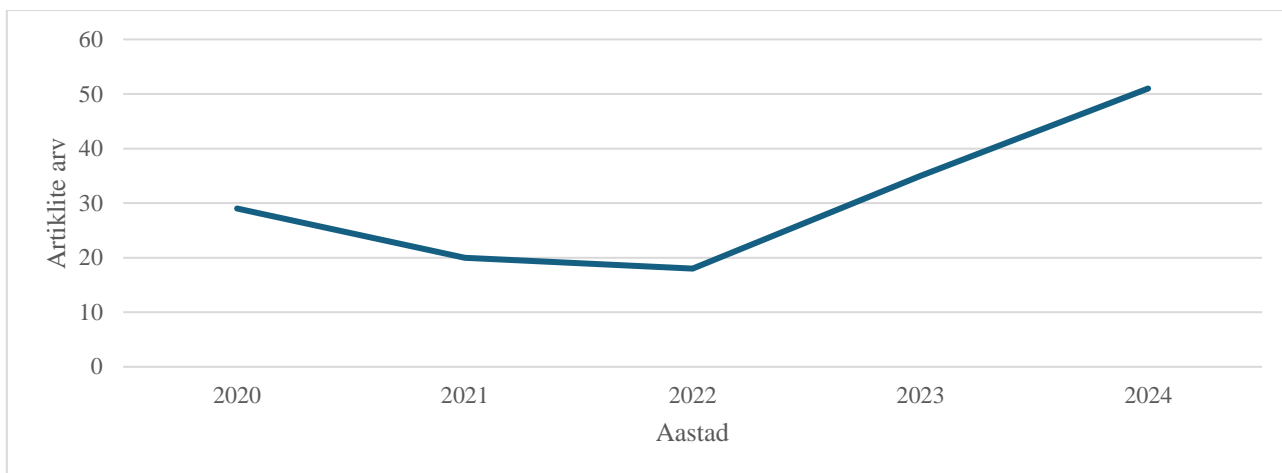
sündimuse vähenemise rahvuslikuks ohuks“ kajastas Kreeka peaministri avaldust selle kohta, kuidas üks vanema rahvaga Euroopa riike kaotab aastaks 2050 üle miljoni inimese, sest ühe sünni kohta registreeritakse kaks surma.

Mitmed artiklid kirjeldasid sündimuse langust ka kui globaalset nähtust. Näiteks Elle Isabel Lindpere (2024) kirjutas, et sajandi lõpuks langeb sündimus märgatavalt üle maailma, mis seab surve alla senised ühiskondlikud korraldused – nt peavad riigid majanduskasvu säilitamiseks olema avatumad sisserändele.

Samuti kajastati, kuidas erinevad ideoloogiad kujundavad perepoliitika ning esile kerkisid ka eetilised küsimused seoses propaganda ja naiste õigustega. Nell Saignes (2022) kirjeldas olukorda Poolas, kus katoliiklik ühendus oli toonud tänavatele plakatikampaania, kasutades eksitavat infot ebakorreksete statistiliste näitajatega ning tekstiga „Kus on need lapsed?“. Kampaania alatoon viitas naisõiguslaste sõnul sellele, et tahetakse rõhutada, kuidas rasestumisvastased vahendid ja traditsioonilise peremudeli kadumine on põhjustanud sündimuse languse.

Mõned artiklid töid esile ebatavalisi või uuenduslike poliitikameetmeid sündimuskriisi lahendamiseks. Näiteks kirjutati Jaapani kohtinguroboti projektist (Port, 2020), Lõuna-Korea ettevõttest, mis maksab boonust iga lapse eest (Reinap, 2024), ning Venemaa ideest luua seksministeerium (Elu24, 2024). Mõned autorid pakkusid ka lahendusi, mida võiks Eestisse üle võtta. Agnes Hiie (2024) arutles isakvootide kehtestamise vajaduse üle, viidates Skandinaavia riikide kogemusele, kus jagatud vanemapuhkus on aidanud parandada töö- ja pereelu tasakaalu ning suurendanud meeste osalust laste kasvatamises.

Artiklid välisriikide kohta aitasid luua võrdlusmomente Eesti olukorrale, peegeldades, et kriitiliselt madal sündimus ei ole ainult Eesti probleem, vaid osa laiemast trendist, mille lahendamiseks katsetavad riigid väga erinevaid lähenemisi – alates traditsioonilistest rahalistest toetustest kuni kultuuriliste ja tehnoloogiliste eksperimentideni.

Joonis 11. Kategooria „Sündimus ja perepoliitika välisriigis“ artiklite ilmumissagedus aastatel 2020–2024.

Teemade käsitus jaotus suhteliselt ühtlaselt perioodi jooksul, kuid teatav tõus oli märgatav 2023. aastal. Kategooria 2 artiklite ilmumissagedus ajas on esitatud joonisel 11.

4.2.3. Sündimuse mõjutajad

Kategooria „Sündimuse mõjutajad“ hõlmas artikleid, kus käsitleti erinevaid tegureid, mis võivad mõjutada inimeste otsust laste saamise või mittesaamise kohta. Need tegurid esitati nii isiklike kogemuste ja hoiakute kui ka statistiliste andmete ja teadusuuringute kaudu. Siia kuulusid artiklid, mis olid märgistatud järgmiste koodidega: *sündimuse mõjutajad - ...* (ehk kõik artiklid, mille kood algas selle märkega, *v.a. - LGBT, - rasestumisv.vah. (rasestumisvastased vahendid), - abort ja - religioon*). Kokku kodeeriti siia kuuluvaid tegureid 547 korral, mis teeb sellest ühe enim kajastatud kategooria kogu valimis. Paljud artiklid viitasid samaaegselt mitmele mõjutegurile, mis näitab teemade tihedat põimumist. Enim kirjutasid selles kategoorias ajakirjanikud (34% kajastustest), eksperdid 28% ja poliitikud 27%. Väljaannetest kirjutas enim Postimees (45%), ERR ja Delfi kajastuste osakaal oli vastavalt 27% ja 29%. Enamik artikleid sisaldas korraga 2–3 erinevat sündimuse mõjutajatega seotud koodi, kuid sama koodi ei märgitud ühes artiklis korduvalt.

Kõige sagedamini mainitud sündimuse mõjutegur oli **kindlustunne** või konkreetselt selle **puudumine** (18% kõikidest mainimistest). Kindlustunde all mõeldi nii üldist elulist ebakindlust kui ka majanduslikku ja poliitilist ebastabiilsust. Aage Õunap (2023) rõhutas näiteks, et perede kindlustunde arvelt tehtud otsused on pöördumatud ning õõnestavad usaldust riigi vastu – usaldust,

mis on perede jaoks oluline ka pereplaneerimisel. Artiklis „Noored pered vajavad kindlustunnet, mitte ebamääraseid sõnumeid“ (Altosaar, 2023) nendib Tanel Kiik, et juba lihtsalt arutelud vanemahüvitise üle valitsuses vähendavad noorte perede kindlustunnet. Lisaks kahtlesid mõnes kajastuses noored enda võimekuses tagada oma tulevastele lastele stabiilne kasvukeskkond.

Olulise rühma moodustasid ka **naistega seotud tegurid** – karjäärivalikud, haridustase, vanusega seotud ootused ning ühiskondliku surve tajumine (kokku 21% kõikidest mainimistest). Mõnes käsitluses tõusid esile naiste kogemused, kus lapsesaamise ikka jõudmisega kaasnes tugev ühiskondlik surve või ei tahetud mõista nende otsust mitte lapsi saada. Palju mainiti ka, kuidas naised keskenduvad tänapäeval liialt oma karjäärile või õpingutele, seetõttu lükkub ka lapsesaamine edasi. Mõnes artiklis kasutati isegi väljendit „sünnitusmasin“, vihjates arusaamale, et naine peab täitma ühiskonnas eelkõige emarolli. Näiteks artiklites nagu „AK) Noored unistavad pigem heast tööst ja oma kodust kui lasterohkusest“ (Altosaar, 2024) ja „Katrin Lust: miks naised ei sünnita? Küsimus pole rahas, vaid...“ (Lust, 2024) toodi esile just noorte, eelkõige naiste, soovist teha karjääri ja omada head töökohta – seos oli tihti ka eelmises lõigus kirjeldatud kindlustundega, sest naised pole kindlad, kas peale lapsepuhkust enam samaväärsele tööle tagasi minna saavad.

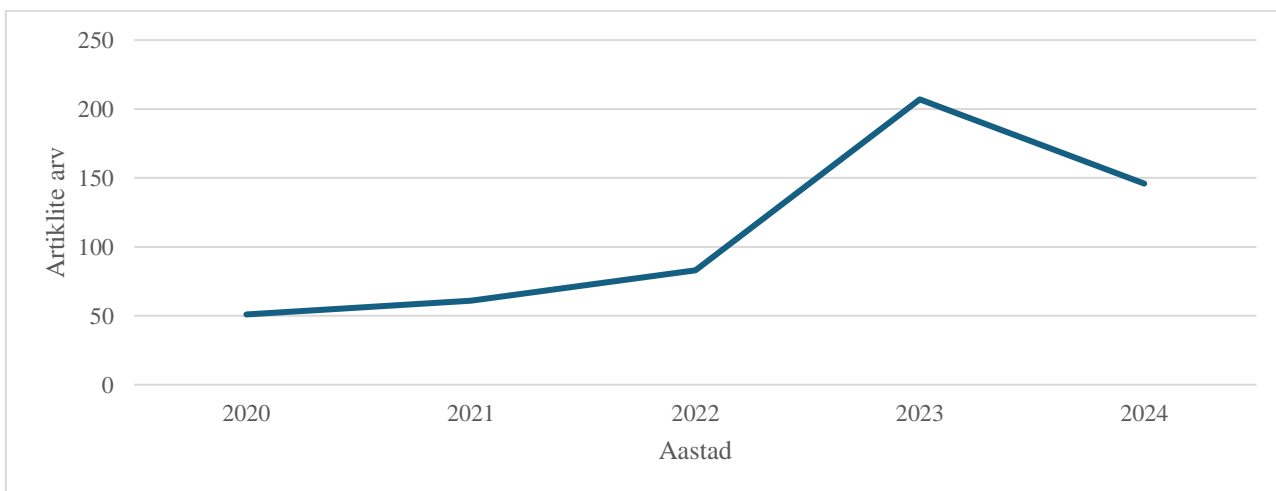
Samuti rõhutati **toimetuleku ja elukalliduse** (7%) mõju pereloomele. Alis Tammur (2024) rõhutas, et rahaline toetus üksi ei ole piisav motivaator – otsuseid laste saamise kohta mõjutavad pigem igapäevaelu kogemused, nagu hinnatõus, vaimne koormus, teenuste kättesaadavus ja ühiskondlik stabiilsus. Abigail Beall (2023) viitas uuringutele, mille kohaselt peetakse last nn luksuskaubaks ning kui ühiskond ei loo piisavat tuge peredele, muudab see vanemluse haavatavaks ja riskantseks valikuks.

Mõned artiklid tõid esile ka **demograafilised mõjutegurid** (5%) – näiteks väikearvulise 1990ndate põlvkonna jõudmine sünnitusikka. Rahvastikukõver oli nii mitmeski artiklis „lohutuseks“ ja rahustuseks murelikkusele, miks sündimus on hetkel madal. Mitmes käsitluses arutleti ka **sisserände mõju** (10%) üle, tuues välja, et kuigi immigratsioon aitab kaasa rahvaarvu säilimisele, võib see samas varjutada eestlaste madala sündimuse statistilisi näitajaid. Aimar Altosaar (2020) rõhutas, et loomulik iive üksi ei suuda rahvastikku taastoota ning rahvastikukasv sõltub tulevikus suurel määral läbimõeldud rändepoliitikast.

Tabel 8. Suurema sagedusega kodeeringud sündimuse mõjutajate teemal.

Kood	Artiklite arv
sündimuse mõjutajad - kindlustunne	97
sündimuse mõjutajad - toetused	67
sündimuse mõjutajad - immigratsioon	55
sündimuse mõjutajad - kriis	49
sündimuse mõjutajad - naiste vanus	36
sündimuse mõjutajad - toimetulek	29
sündimuse mõjutajad - ühiskondlik surve	29
sündimuse mõjutajad - raha	27
sündimuse mõjutajad - rahvastikukõrver	26
sündimuse mõjutajad - perepoliitika	25
sündimuse mõjutajad - naiste karjäär	22
sündimuse mõjutajad - sooline ebavõrdsus	15
sündimuse mõjutajad - naiste haridus	12
sündimuse mõjutajad - elukallidus	11

Tabel 8 annab ülevaate enim mainitud mõjuteguritest: kindlustunde puudumine (18%), riigipoolsed toetusmeetmed (12%), immigratsioon (10%), kriisid (nt pandeemia, sõda) (9%) ja karjääri/tööga seotud tegurid (kokku 21%).

Joonis 12. Kategooria „Sündimuse mõjutajad“ artiklite ilmumissagedus aastatel 2020–2024.

Joonis 12 illustreerib kategooria artiklite ajas muutuvat esinemissagedust. Märkatav kasv toimus aastatel 2022–2023.

4.2.4. Perepoliitika ja hinnangud poliitikale

Kategooria „Perepoliitika ja hinnangud poliitikale“ oli kogu valimi ulatuses enim kajastust leidnud kategooria – vastavaid koode esines kokku 1343 korral. Siia kuulusid artiklid, mis käsitlesid Eesti perepoliitikat, selle arenguid, avalikku hinnangut ja poliitilist konteksti. Kategooriasse arvati kõik artiklid, mis olid märgistatud koodiga „perepoliitika – ...“ (v.a *perepoliitika – välisriik*), näiteks: *perepoliitika – toetused*, *– vanemahüvitis*, *– seadusmuudatused*, *– kiitus*, *– kriitika*, *– poliitmängud* ja ka kood *uuring*. Enamik artikleid sisaldas korraga 2–3 erinevat perepoliitikaga seotud koodi, kuid sama koodi ei märgitud ühes artiklis korduvalt.

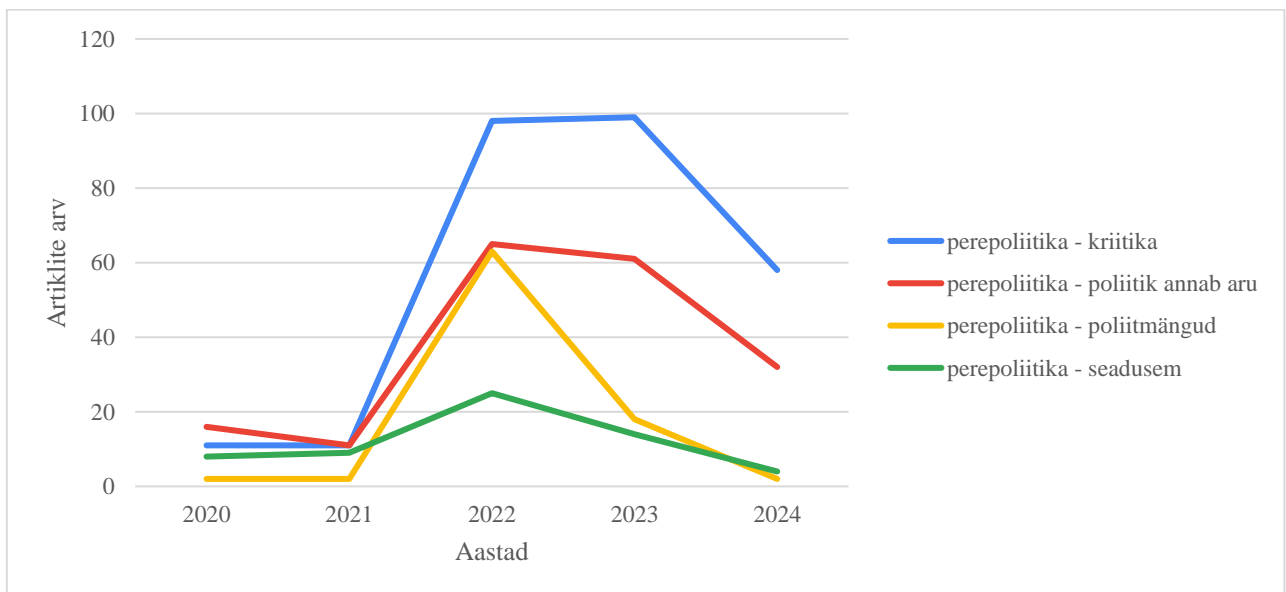
Artiklid keskendusid peamiselt sellele, kuidas perepoliitikat Eestis kujundatakse, kuidas avalikkus seda hindab ning millist rolli mängivad poliitikutud, erakonnad ja huvirühmad selle kujundamises. Käsitlused olid tihti mitmetahulised – ühes artiklis võidi käsitleda samaaegselt näiteks toetusi, kriitikat ja seadusemuudatusi.

Ligikaudu 26% kategooria artiklitest sisaldas perepoliitika või poliitikute suunalist **kriitikat**. Kriitika sihtmärgiks olid sageli konkreetsete parteide või ministrite otsused, mille puhul heideti ette kas otsuste ebaõiglust, läbipaistmatust või strateegilise lõppvisiooni puudumist – nt „Advokatuur: kolme lapsega perede toetused suurendavad laste ebavõrdsust“ (ERR, 2022). Eesti Päevalehe (2023) juhtkirjas „Iive pole selle valitsuse prioriteet“ rõhutati, et maksusoodustuste kaotamine ja peretoetuste kärpimine käivad vastuolus koalitsiooni üldsõnaliste lubadustega laste heaolu parandamisest. Artiklis nenditakse: „Ilusta, kuidas sa ilustad, koalitsioonileppe rahaline pool annab üsna tugeva sõnumi, et iive pole selle valitsuse prioriteet.“ Samalaadset kriitikat esitas Riina Solman (2024), kelle sõnul oli toonane sotsiaalkaitseminister Signe Riisalo vastutanud Eesti ajaloo kõige lastesõbralikkusevastase poliitika eest. Solmani sõnul murti perede usaldus, kui neile eelnevalt lubatud toetusmeetmed tühistati või vähendati. Sellised seisukohad peegeldasid avalikku pettumust perepoliitika järjepidevuse ja usaldusväarsuse suhtes. Samas tehti ka *rahvaalgatus.ee* lehel ettepanek muuta peretoetuste süsteem õiglasemaks – see osutus 2022. aasta üheks menukamaks kodanikualgatuseks (Eesti Ekspress, 2023).

Arutelud ja mõtteavaldused selle osas, kas **raha paneb naise sünnitama** või mitte, leidis kajastust 53 artiklis. Rohkelt oli ka artikleid (14%), kus poliitikutel tuli **aru anda** kas enda või oma erakonna tegemiste, otsuste või plaanide kohta, näiteks artikkel „Reinsalu: opositsioon lõpetaks obstruktsiooni, kui peretoetusi ei muudetak“ (ERR, 2023). Palju kajastust sai ka 2023. augustis Pere

Sihtkapitali lastetute naiste **uuring**. Uuringu eesmärk oli saada teada, miks neil naistel lapsi pole. Enamasti ilmusid uuringu läbiviimisvormi kritiseerivad artiklid, nt artikkel „Pere Sihtkapital küsis uuringu jaoks TÜ nimel tuhandete naiste andmeid“ (Pärli, 2023) ja „OTSE POSTIMEHEST } Maris Lauri skandaalsest uuringust: sellist asja ei oleks tohtinud kunagi juhtuda“ (Länts, 2023). Samas oli ka artikleid, mis kritiseeriti kriitikat, mis uuringule osaks sai, nt „Juhtkiri } Meil on vaja teada, miks sünnib vähe lapsi“ (Postimees, 2023). Uuringupõhiseid käsitlusi leidis teisigi – näiteks Dagmar Lamp (2021) viitas uuringule, mille kohaselt Tallinn paistab silma ühe parema linnana Euroopas laste kasvatamiseks. Samas rõhutab autor, et soodsad tingimused ja peresõbralik keskkond ei pruugi automaatselt väljenduda sündimuse kasvus.

Joonis 13 illustreerib, kuidas poliitmängude ja kriitiliste seisukohtade osakaal tõusis järsult 2022. aasta keskpaigast, mil Riigikogus jõudsid päevakorda mitmed perepoliitilised eelnõud, sh peretoetuste muudatused. Paljudes artiklites toodi esile, kuidas erakondadevahelised vaidlused takistasid konstruktiivset arutelu. Perepoliitikaga seotud **poliitmängude**, sh obstruktsioonidega, artikleid oli valimis märkimisväärne hulk – 7%. Poliitikud süüdistasid üksteist, erakondi ja töid esile argumende, miks nende tegevus on õigustatud või miks kellegi teise oma mitte, nt „TAAS ÄHVARDEUS } Keskerakond esitas näpatud peretoetuse eelnõuga Reformierakonnale ultimaatumi“ (Lomp, 2022) või „Ratas võimuliidu püsimisest: te peate küsima seda Igor Mangilt“ (Hindre, 2022).

Joonis 13. Perepoliitika kriitika ja seadusemuudatuste-poliitmängude seos

Mitmed artiklid analüüsisid **seadusemuudatusi, sealhulgas vanemahüvitise ja vanemapuhkuse süsteemi** (kokku 9%). Näiteks Age Viira (2024) tõi välja, et kuigi suur osa isadest kasutab vanemapuhkuse võimalusi, tekitab süsteemi keerukus ja info vähesus segadust. Samuti arutleti lastetoetuste vajaduspõhisuse üle ning tõstati ka lastetusmaksu idee. Arvutuslikud prognoosid ja eelarvekoormuse küsimused olid samuti selle kategooria korduvad teemad.

Analüüsitavates artiklites kajastati ka innovaatilisi ja provokatiivseid **ideid** (10%). Näiteks arutleti perekaardi loomise üle, toetust auto ostmiseks suurperedele ning isegi „iibeministeriumi loomist kliimaministeriumi asemele“. Mõnes arvamuskirjanduses esitati radikaalsemaid ettepanekuid, nagu lastetute inimeste ülikoolikeeld või lastetusmaks, kuid need ei peegeldanud reaalseid seadusandlike protsesse, vaid olid pigem ühiskondliku debati osad ja valjult väljahõigatud mõtted.

Tabel 9. Perepoliitikaga seotud teemade kajastatus artiklites.

Kood	Artiklite arv
perepoliitika - toetused	324
perepoliitika - kriitika	277
perepoliitika - poliitik annab aru	185
perepoliitika - idee	130
perepoliitika - poliitmängud	87
uuring	62
perepoliitika - seadusem	60
perepoliitika - rps	53
perepoliitika - kust tuleb raha	46
perepoliitika - vanemahüvitis	43
perepoliitika - vanemapuhkus	22
perepoliitika - kiitus	21
perepoliitika - elatis	17
perepoliitika - ajalugu	7
perepoliitika - vaesusrisk	5
perepoliitika - lastehoid	4

Kõige sagedamini kajastatud koodid olid: perepoliitika – toetused, kriitika, poliitmängud ja vanemahüvitis (Tabel 9).

4.2.5. Isiklikud kogemused

Kategooriasse „Isiklikud kogemused“ kuulusid artiklid, mis olid märgistatud järgmiste koodidega: *emadus, isadus, kogemus - ..., lastehoid, noorte plaanid ja maailmavaade, sissetulek ja lastetoetused,*

suurperede kujutamise. Kokku kajastati neid teemasid 152 korral. Enim kirjutasid selles kategoorias ajakirjanikud (42% kajastustest) ja väljaannetest Delfi (56%).

Erinevalt teistest kategooriatest keskendusid need artiklid tugevalt isiklikule perspektiivile – kogemuslugudele, individuaalsetele seisukohtadele ja igapäevaelu kirjeldustele. Mitmed artiklid käsitlesid **suurperede kujutamist** meedias ja ühiskonnas. Aage Õunap ja Katrin Kiisk (2022) kritiseerisid avalikus ruumis levinud hoiakuid, mille järgi suurpered justkui elaks puuduses või väärksid haletsust. Artiklis juhiti tähelepanu sellele, et sellised stereotüübid moonutavad tegelikkust, kuna paljud suurpered on teinud teadlikke valikuid ning vajavad mitte kaastunnet, vaid toetavat ja mõistvat suhtumist. Autorid rõhutasid ka, et peretoetused loovad võrdsust, mitte ei süvenda ebavõrdsust, ning et riiklik tugi aitab suurperedel pakkuda lastele võrdväärseid arenguvõimalusi.

Elatisprobleemid tõusid esile mitmes käsitluses. Anna Teele Orav (2024) kirjeldas juhtumit, kus mees vormistas peretoetused naise teadmata enda kontole – see tõstatas küsimuse perevägivalda varjatud vormide ja toetussüsteemi haavatavuse kohta. **Emadust** käsitlevates artiklites keskenduti sageli üksikvanemlusele ja majanduslikele raskustele. Toodi esile olukordi, kus emad pidid toime tulema ilma elatiseta, sobitama töö- ja pereelu ning tagama lastele esmavajaliku. Kuigi mõned kirjutised olid neutraalsemad, väljendus enamikus õiglustunne ja haavatavus.

Noorte plaanidest ja maailmavaadetest kirjutati 31 artiklis ning nendes kirjeldati seda, kuidas noored ei taha lapsi või tahavad ühte-kahte last. Pigem kujutatakse end ette lastevabadena, lisaks tajutakse välist survet lastesaamise osas. Näiteks kajastab Anna Teele Orav (2023) mahukas artiklis noorte arutlusi, kus lapse saamist takistavad majanduslik ebakindlus, kõrged elamiskulud, kliimahirm, partneri leidmise raskused ja ühiskondlikud ootused. Artiklist ilmneb, et lapsi nähakse sageli kui plaan tulevikuks, millele eelneb vajadus saavutada elus stabiilsus ja eneseteostus. Lisaks rõhutavad mitmed noored, et tunnevad survet just naistena lapsevanemaks saamise osas, mis seostub soorollidest tulenevate ootustega.

Lastehoiuga seotud artiklites osutati peaaegu eranditult probleemidele. Alexandra Saarniit (2024) tõi välja, et paljud omavalitsused ei suuda tagada lasteaiakohti, mistõttu vanemad jäävad töölt kõrvale või peavad leidma alternatiivseid lahendusi.

4.2.6. Laste kasvatamine ja heaolu

Selle kategooria mainimist esines 28 korral, mis on kõige vähem kajastust saanud teemakategooria. Siia kuulusid artiklid, mis olid märgistatud järgmiste koodidega: *lapsekasvatus - ...*, *lapsevanema õigused – töö*, *laste heaolu kaitsmine*, *laste vaimne tervis*, *laste vanusevahe*. Kuigi kajastuste arv jäi tagasihoidlikuks, olid käsitletavad teemad sotsiaalselt tundlikud. Mitmes artiklis käsitleti **erivajadustega laste kasvatamist** või olukordi, kus lapsed vajavad turvalisemat elukeskkonda väljaspool sünniperekonda. Näiteks Alexandra Saarniit (2022) kirjeldas lugu sõltlaste lastest, kes said turvalise kodu kasuperes. Need käsitlused tõid esile **emotsionaalse sügavuse ja eetilised küsimused** – millised pered sobivad hooldajateks, millist tuge nad vajavad ning kui hästi riik ja omavalitsused sellesse panustavad.

Üldisemaid lapsekasvatusega seotud artikleid oli vähe, kuid need puudutasid olulisi muutusi perede väärtustes ja igapäevaelus. Anna Teele Orav (2023) kajastas noorte arusaama pereloomisest ja kirjeldas olukordi, kus inimesed võtavad esmalt **koera** – lastesaamist nähakse keerulisema ja riskantsema valikuna. Ene-Margit Tiit (2022) arutles, et perepoliitika vajab väärtuspõhist raamistikku – eesmärk ei peaks olema ainult laste arv, vaid ka nende heaolu. Tema käsitluses tuli esile vajadus süsteemi järele, mis toetab lapse arengut alates sünnist, mitte ainult sündimuse tõstmise eesmärgil.

4.2.7. Eetilised ja tundlikud teemad

Kategooria „Eetilised ja tundlikud teemad“ oli kajastuse poolest tagasihoidlikum, esinedes 33 korral, kuid käsitles sisu poolest väga isiklike ja ühiskondlikult tundlike valdkondi. Koodideks olid: *abort*, *suremus*, *suremus – imikud*, *surrogaatemadus* ning *sündimuse mõjutajad – abort*, *-rasestumisv.vah.*, *-religioon*, *-LGBT*. Artiklite fookuses olid keerulised elulised olukorrad, eetilised dilemmad ning vastuolulised hoiakud, mis on tihti seotud elu alguse ja lõpu, keha autonoomia ja moraalsete hinnangutega.

Mitmes artiklis käsitleti lapse surma või **surnuna sündimise** teemasid. ERR (2024) kajastas Tervise Arengu Instituudi andmeid, mille kohaselt langes elussündide arv ning samal ajal käsitleti ka imikusuremust. Lisaks kirjeldasid mõned vanemad oma vaimset toimetulekut pärast lapse kaotust, rõhutades vajadust tugisüsteemide ja psühholoogilise toe järele. Näiteks pälvis eraldi tähelepanu surnult sündinud laste vanemate olukord, kellel puudus seni õigus sünnitushüvitisele, isapuhkusele

või isegi võimalus panna lapsele nimi. ERR-i probleemitõstatus (Pärli, 2020) tõi esile selle õigusliku ja emotsionaalse tühimiku, mis viis lõpuks seadusemuudatuseni 2021. aastal, mil riik laiendas toetusi ka nendele peredele (Pärli 2021). See näide illustreerib, kuidas tundlike teemade esiletõstmine meedias võib mõjutada poliitilisi otsuseid ja parandada haavatavate gruppide olukorda.

Aborditeemat käsitleti erinevate nurkade alt. Andrei Korobeinik (2020) arutles arvamuses, kas abordi keelustamine suurendaks sündimust, kuid osutas samas, et see ei pruugi olla efektiivne meede ning võib tekitada rohkem kahju kui kasu. Mitmetes artiklites käsitleti **aborti, rasestumisvastaseid vahendeid** ja **religiooni** kui **sündimuse mõjutajaid**. Näiteks rõhutati, et konservatiivne või religioosne taust võib mõjutada pereloomise otsuseid, ent ka vastupidi – liigne keeldude või moraalsete ettekirjutuste rõhutamine võib viia vastureaktsioonini. Erik Moora (2021) käsitles oma arvamuses ühiskondlikke hoiakuid ning kriitikat LGBT kogukonna nähtavuse vastu, kui mõne kriitiku hinnangul seostatakse LGBTQ+ elustiili propageerimist sündimuse vähenemisega.

Kuigi artiklite arv jäi väikeseks, osutavad käsitlused sellele, et sündimusega seotud otsused ei sõltu ainult poliitikast või rahalisest kindlustundest, vaid ka isiklikest traumadest, väärtushinnangutest ja ühiskondlikust aktsepteeritusest.

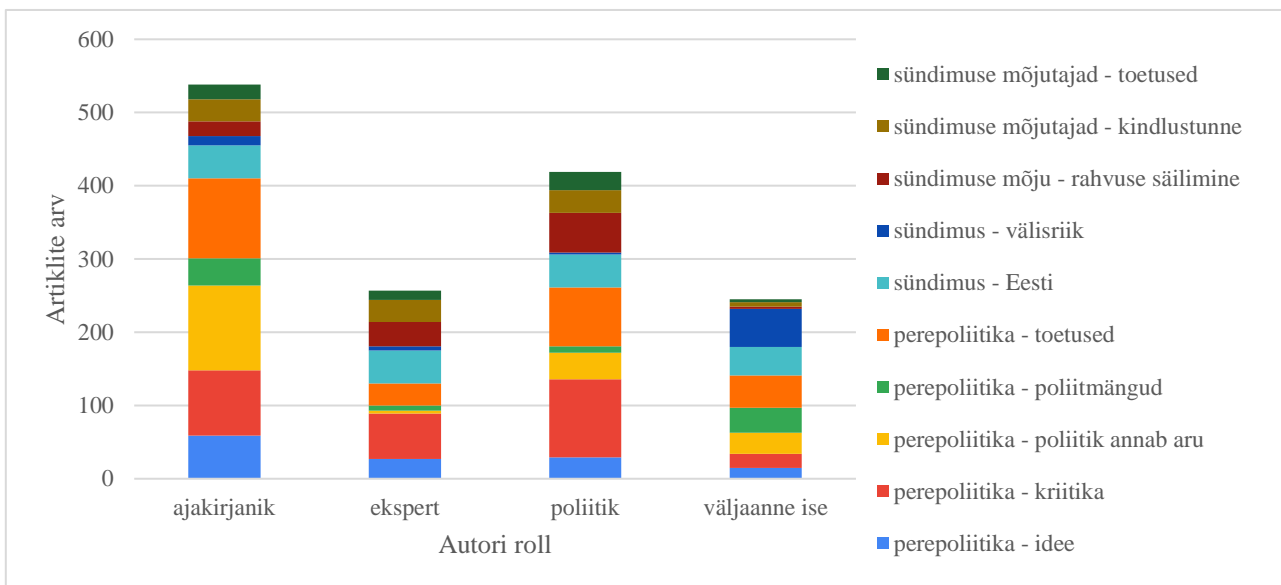
4.3. Artiklite autorid ja nende jaotus

Selles alapeatükis vastatakse kolmandale uurimisküsimusele: Kes olid peamised autorid, kes kajastasid sündimuse ja perepoliitika teemasid Eesti suuremates meediaväljaannetes (Delfi, Postimees, ERR) aastatel 2020-2024?

Artiklite autorid jaotati nelja rühma: ajakirjanikud, väljaanne ise, poliitikud ja eksperdid. Selline jaotus võimaldas hinnata, kelle hääl avalikus arutelus enim kõlas. Kõige suurema osa moodustasid ajakirjanike kirjutatud artiklid – kokku 371. Poliitikutelt pärines 227 artiklit. Märkimisväärne oli ka nende tekstide hulk, mille autoriks oli märgitud üksnes väljaanne (nt "ERR", "Postimees", "toimetus"). Ekspertide panus jäi võrdlemisi tagasihoidlikuks. Täpsem autorirühmade jaotus on esitatud tabelis 10.

Tabel 10. Artiklite arv autori rollide kaupa.

Autori roll	Artiklite arv
ajakirjanik	371
väljaanne ise	278
poliitik	227
ekspert	171
Kokku	1074

Joonis 14. Kümne enim kasutatud koodide jaotuvus autorirollide kaupa.

Joonis 14 illustreerib, kuidas jaotusid kümme enim esinenud teemat autorirühmade vahel. Ajakirjanikud keskendusid peamiselt perepoliitika toetuste (14%), poliitikute tegevuse kajastamisele (12%) ja perepoliitika kriitikale (9%). Nende roll oli enamasti vahendav – esitati poliitikute seisukohti, kajastati seadusemuudatusi ja üldist ühiskondlikku vastukaja. Ekspertide kirjutised olid suunatud rohkem selgitavale ja analüütilisele vaatele. Enim käsitleti perepoliitika kriitikat (11%), Eesti sündimust (9%), perepoliitika toetusi (7%), kindlustunde mõju sündimusotsustele (6%) ning rahvuse säilimise küsimusi (6%). Poliitikute kirjutatud artiklitest 16% keskendusid perepoliitika kriitikale (*sh* parteidevahelised vastandumistele), 14% käsitlesid toetusmeetmeid ja 8% väljendasid muret rahvuse säilimise üle. Autorite jaotus väljaannete lõikes näitas järgmisi trende:

- **Postimees** avaldas enim artikleid kõigist rühmadest. Lisaks ajakirjanikele (33%) oli tugevalt esindatud poliitikute (21%) ja ekspertide (21%) hääl. Sageli ilmusid ka tekstid väljaande nimel (24%).

- **Delfi** kajastustes oli selgelt nähtav poliitikute (27%) ja toimetuse panus (14%). Ajakirjanike osa (44%) oli samuti märkimisväärne.
- **ERR-i** kajastustes oli valdavalt märgistatud autorina "ERR" (50%), lisaks ajakirjanikud (33%).

Tabel 11. Enim artikleid kirjutanud autorid ja nende roll.

Autorid	Autori roll	Artiklite arv
Lea Danilson-Järg	poliitik*	47
Riina Solman	poliitik	35
Loora-Elisabet Lomp	ajakirjanik	30
Martin Ehala	ajakirjanik	15
Ene-Margit Tiit	ekspert	15
Anna Teele Orav	ajakirjanik	13
Priit Sibul	poliitik	11
Aimar Altosaar	ajakirjanik**	10
Hillar Petersen	ekspert	10
Karoliina Vasli	ajakirjanik	10

* Lea Danilson-Järg oli perioodil 2020-2024 lisaks poliitikule ka ajakirjanik - Fookuse rahvastikurubriigi toimetaja.

** Aimar Altosaar tegutses kuni 2018. aastani ka tegevpoliitikuna.

Tabel 11 esitab kümme enim artikleid avaldanud autorit uuritava perioodil.

- **Postimehes** ilmus enim artikleid väljaande enda nimel (13%), seejärel Lea Danilson-Järgilt (8%), Loora-Elisabet Lombilt (7%), Ene-Margit Tiidult (5%) ning Riina Solmanilt ja Martin Ehalalt (kumbki 4%).
- **Delfis** olid enim artikleid avaldanud "Delfi" (8%), Riina Solman (6%), Anna Teele Orav (4%), Karoliina Vasli (3%) ja Lea Danilson-Järg (3%).
- **ERR-is** oli autorina märgitud "ERR" 38% artiklitest, järgnesid Hanneli Rudi, Madis Hindre, Merilin Pärli ja Jaak Valge (igäüks ligikaudu 3%).

5. ARUTELU JA JÄRELDUSED

5.1 Miks mõnda tüüpi kirjutajaid on rohkem või vähem?

Artiklite autorite hulgas domineerisid ajakirjanikud, kellelt pärines ligikaudu kolmandik kõigist valimi artiklitest. Seda võib pidada ootuspäraseks, kuna ajakirjanikud on meediaväljaannete palgalised töötajad ning nende töö sisuks ongi igapäevaste uudiste ja arvamislugude kirjutamine. Paljudes väljaannetes on ka kirjutamismahu nõue – näiteks vähemalt üks artikkel või kajastus päevas. Seetõttu on loomulik, et nende panus sündimuse ja perepoliitika teemade kajastusse on kõige suurem.

Poliitikute aktiivne osalus pere- ja sündimuspoliitika teemadel viitab sellele, et need on nende jaoks olulised aruteluteemad, aga ka võimalus oma seisukohti ja poliitilist kuvandit nähtavaks teha. Tulemuste põhjal kirjutavad poliitikud kõige enam perepoliitiliste toetuste ja kriitika teemal – need on valdkonnad, kus saab teha konkreetseid lubadusi või vastanduda poliitilistele oponentidele. Rääkimine toetustest ja rahast on lihtne viis potentsiaalsete valijate tähelepanu võita.

Ekspertide artiklite väiksem osakaal peegeldab seda, et kuigi sündimuse ja perepoliitika teemad on ka teaduslikult uuritud valdkonnad, ei ole eksperdid meedias peamised aktiivsed hääled. Nende panus on küll sageli sisult argumenteeritud ja andmepõhine, kuid avalikus diskussioonis jäävad need tihti poliitiliste ja emotsionaalsete käsitluste varju. Ka ei pruugi kõik eksperdid ise kirjutada – neid tsiteeritakse pigem ajakirjanike vahendusel ja lühikommentaarina. Lisaks tuleb arvestada, et eksperdid ei tööta reeglina meediaasutustes ning nende kirjutised ilmuvad enamasti seoses mõne uue uuringu tulemustega.

Väljaande nimel avaldatud artiklid olid enim levinud ERR-is, kus autoriks oli sageli märgitud lihtsalt „ERR“. See viitab toimetusliku töötlusega uudistele, mis ei kanna individuaalse kirjutaja karakterit – *nt* on eesmärk vaid pressiteate edastamine. ERR-i kui rahvusringhäälingu puhul võib see olla osa ka neutraalse toimetamise põhimõttest.

Väljaannete võrdluses tuleb esile, et Postimees kajastas perepoliitika ja sündimuse teemasid sagedamini kui ERR ja Delfi. Selle üheks võimalikuks põhjuseks on väljaande erirubriik „Fookus“,

mille üheks alarubriigiks on „Rahvastikupoliitika“. Rubriigi toimetajana tegutses periooditi Lea Danilson-Järg ning rubriiki juhtis Martin Ehala. Mõlemad nimetatud isikud olid ka valimi sagedasemad autorid, mis viitab sellele, et väljaande, *sh* toimetuse, suunitlused ja isikuline eestvedamine võivad oluliselt mõjutada teemade esiletõusu meedias. Nii Ehala kui ja Danilson-Järg olid ka ühed enim artikleid kirjutanud autorid ning see ongi arvatavasti põhjustatud sellest, et neil on kindel roll ja vastutus, et see teema saaks Eesti meedias kajastatud. Võib väita, et ka teised väljaanded on sellest rahvastikurubriigi-põhisest algatusest motivatsiooni saanud, sest 10. aprillil 2025 kuulutas näiteks Õhtuleht oma Facebooki lehel, et ka neil on nüüd uus rubriik *pereelu.ee*, kus koondatakse kokku artiklid ja lood pereelust ja laste kasvatamisest (Õhtuleht, 2025). Põhjus võib olla selles, et nähakse, et perepoliitika teema on eestlastele oluline ning selle kajastamine võib tuua juurde potentsiaalseid lugejaid ja tellijaid.

5.2 Miks mõnel aastal või kuul kirjutatakse rohkem?

Artiklite ilmumissageduse analüüs kuude lõikes tõi esile mitu selgelt eristuvat tipperioodi: 2022. aasta mai–juuni, 2022. aasta november kuni 2023. aasta veebruar, 2023. aasta aprill–mai ning 2023. aasta august.

2022. aasta kevadine kajastuste hüppeline tõus langeb kokku Riigikogus arutatud peretoetuste seaduse muudatusega, mille algatas Keskerakond koos opositsiooniga. Eelnõu nägi ette esimese ja teise lapse toetuse tõusu 80 euron, üksikvanema toetuse tõusu 80 euron ning lasterikka pere toetuste suurenemist kuni 850 euron kuus. Kuna Reformierakond eelnõu ei toetanud, tõi see kaasa palju erakondadevahelisi seisukohavõtte, valitsuskoalitsiooni lagunemise ja ulatusliku poliitilise kriisi. Teema jõudis meediasse mitte ainult seaduse sisu, vaid ka poliitilise vastasseisu kaudu, tõstes perepoliitika avaliku arutelu keskmesse.

Teine suurem kajastustipp ulatus 2022. aasta lõpust 2023. aasta veebruarini. See periood seondus peretoetuste seaduse jõustumisega, mis pidi algselt rakenduma 1. jaanuaril 2023, kuid president jättis seaduse esialgu välja kuulutamata. See seadusemuudatus tekitas endiselt tugevat kriitikat ja meediahuvi nii õiguslike kui praktiliste küsimuste üle. Seadus jõustus lõpuks 1. veebruaril. Samal ajal hoogustus ka ilmselt Riigikogu valimiste-eelne poliitiline debatt, kus perepoliitika kujunes oluliseks kampaaniateemaks.

2023. aasta aprill–mai kajastuse tõus langeb ajaliselt kokku valimistejärgsete arengutega, sh koalitsiooniläbirääkimiste ja uue valitsuse moodustamisega kui märtsis 2023 toimusid riigikoguvalimised. Samuti jõudis sel ajal meediasse lugusid seoses hiljuti kehtima hakanud peretoetustega. Lisaks võis mais kajastust mõjutada emadepäev, mis toob tavapäraselt meediasse emotsionaalseid ja väärtuspõhiseid arutelusid vanemluse, sünnitamise ja pereelu üle.

Augustis 2023 tõusis artiklite arv uuesti, tõenäoliselt seoses Pere Sihtkapitali lastetute naiste uuringuga, mis tekitas ühiskonnas tugevaid reaktsioone. Uuringu eesmärgid ja sõnastus, eelkõige uuringu metoodika, täpsemalt uuritavate leidmine, ja küsimused ankeedis, töid avalikku arutellu teemad nagu vabatahtlik lastetus, naiste valikuvabadus ja ühiskondlik surve emaduseks. Meediasse ilmus rohkelt arvamuskäsitlusi ja kriitilisi käsitlusi, mis näitasid, kui tugevalt põimuvad perepoliitika küsimused väärtuskonfliktidega.

Kokkuvõtlikult viitavad kõik need tippphetked sellele, et perepoliitika ja sündimuse teemade esiletõus meedias sõltub sageli poliitiliste sündmuste, valimiste, seadusemuudatuste ja väärtuskonfliktide esilekutsuvate algatuste koosmõjust. Meediahuvi suureneb siis, kui teemad muutuvad avalikult vaieldavaks, emotsionaalselt laetuks või ideoloogiliselt tähenduslikuks, pakkudes nii poliitikutele positsioneerimisvõimalusi kui ka lugejatele võimalust samastuda.

5.3 Arutelu teemade üle

Sündimuse teema kajastus Eesti ajakirjanduses esines sageli kriisina, millel nähakse ulatuslikke rahvuslikke ja sotsiaalseid tagajärgi. Paljud artiklid kajastasid sündimuse langust mitte lihtsalt demograafilise probleemina, vaid rahvuse jätkusuutlikkuse ja püsijäämise ohuna. See kinnitab *framing*-teooria (Vreese, 2005) kesksel väidtel, et meedia ei määra mitte ainult seda, millest räägitakse, vaid ka seda, kuidas teemasid esitatakse. Sellise kriisiliku tonaalsusega raamistuse kaudu suunatakse avalikkuse tähelepanu sündimusele kui eksistentsiaalsele kriisile, mis nõuab kiiret poliitilist ja ühiskondlikku sekkumist. Samas loob seesama raamistus ka survestatud keskkonna, kus laste saamist esitatakse mitte üksnes personaalse otsuse, vaid rahvusliku kohustusena. See omakorda võib tekitada pingeid, eriti noorte seas, kes tunnevad survet panustada rahvastiku taastootmisse, sageli ilma et ühiskond looks, nende noorte arvates, vajalikke materiaalseid ja sotsiaalseid tingimusi, eeskätt kindlustunnet.

Artiklid, mis käsitlesid sündimuse mõjutegureid, tõid esile ühiskondliku surve ning inimeste enda kahtlused – näiteks majandusliku ebakindluse, eluasemeprobleemid, karjääripüüdlused ja maailma ebastabiilsuse. Majanduslik toimetulek kui mõjutegur lastesaamise otsusele on kajastunud ka mitmetes uuringutes (Gortfelder ja Rahnu, 2020; Oras ja Unt, 2008). Lisaks oli märgatav, et eriti naiste puhul kerkis esile just pinge isikliku vastutuse ja sotsiaalsete ootuste vahel. Ka Bönisch ja Hyll (2022) märkasid Saksamaa meedias sarnaseid jooni – meediakajastustest kumas ootusi, et naised peaksid leidma tasakaalu töö ja pere vahel ning panustama sündimuse suurendamisse. See haakub ka Graham-i ja Richi (2014) uuringuga, mille kohaselt lastetuid naisi kujutati Austraalia meedias sageli negatiivsetes ja normist kõrvalekalduvates raamides. Ka Eesti meediakajastuses on vabatahtlik lastetus ja alternatiivsed peremudelid märksa vähem nähtaval ning neid kujutatakse harva neutraalses või positiivses valguses.

Välisriikide käsitlused perepoliitika ja sündimuse osas tõid meediasse pigem kontrasti ja uudishimu kui süstemaatilist poliitikavõrdlust. Näited nagu Jaapani „kohtingurobotid“, Poola šokeerivad reklaamid või Venemaa „seksministeeriumi“ idee ei olnud esitatud eeskujudena, vaid pakkusid pigem meelelahutuslikku vaadet sellele, kuidas teised riigid sama probleemiga tegelevad. Võrdlus ei olnud reeglina kriitiline ega teaduslik, vaid võimendas arusaama, et sündimuse mure on globaalne ning lahendusi otsitakse kõikjal.

Perepoliitika teemade käsitlus oli kõige mahukam. Artiklid keskendusid sageli peretoetuste süsteemi muudatustele, vanemahüvitise reformidele ja erakondadevahelistele konfliktidele. 2022. aasta obstruktsioon Riigikogus tõi perepoliitika meediasse erilise intensiivsusega, näidates, kuidas perepoliitika võib muutuda parteilise võitluse keskpunktiks. See juhtum illustreerib hästi Robinsoni (2006) käsitlust meediast kui vahendajast poliitika ja avalikkuse vahel – meedia ei olnud siin pelgalt sündmuste kajastaja, vaid ka platvorm, mille kaudu poliitikud positsioneerisid end avalikkuse ees ning mille kaudu avalikkus sai kujundada oma hoiakuid. Ka kritiseerivaid artikleid oli rohkelt,

Isiklikud kogemuslood moodustasid väiksema, kuid tähendusliku osa meediakuvandist. Artiklid, mis keskendusid suurperedele, üksikvanematele, noortele ja nende elulugudele, tõid esile vaatenurki, mis sageli jäävad ametlike poliitiliste vaidluste varju. Nendes lugudes ilmnis distants formaalse poliitika ja igapäevaelu vahel – näiteks ei taha suurpered, et neid nähtaks nagu inimesi, kellel on toimetulekuraskused ja kogu aeg raha puudu, kuigi poliitikud ja suurem osa ühiskonnast neisse just nii suhtuvad. Kogemuslugude kaudu tulid esile probleemid ka elatise maksmisel, vaimse

koormuse ja toimetulekuga, aga ka noorte teadlikud valikud mitte saada lapsi – olgu need põhjused majanduslikud, ökoloogilised või seotud soorollidega. Need lood ei olnud pelgalt emotsionaalsed, vaid tõid nähtavale nii poliitiliste süsteemide kui ka ühiskondlikud kitsaskohad.

Eetiliselt tundlikud ja polariseerivad teemad, nagu abort, suremus, LGBT ja religioon, esinesid valimis harvemini, kuid nii mõnedki artiklid tõid esile ka seni tähelepanuta jäänud valukohad. Näiteks surnult sündinud laste vanemate olukorra, kellel puudus varasemalt igasugune õigus sünnitushüvitisele, isapuhkusele või isegi võimalusele panna lapsele nimi. Meediakajastused ja avalik tähelepanu aga aitasid kaasa seadusemuudatustele, mille tulemusel said need pered lõpuks riigilt tuge. Sarnasel moel peegeldasid ka teised teemad ühiskondlikke konflikte – mõnes artiklis seostati näiteks LGBT-kogukonda sündimuse vähenemisega. Kuigi sellised teemad ei olnud sagedased, annavad need olulise vihje ühiskonna väärtuskonfliktidest ja normatiivsetest piiridest, millega seoses arutletakse, kes „tohib“ saada lapse ja millistel tingimustel. Nagu on rõhutanud ka Vseviiov jt (2023), mõjutavad ühiskondlikud hoiakud ka näiteks seksuaalvähemustesse kuuluvate noorte peresuuruse soove, mis on sageli väiksemad kui heteroseksuaalsetel noortel.

Tulemused näitasid ka, et meedias domineerisid teemad nagu peretoetused ja rahvuse säilimine, samas kui alternatiivsed käsitlused jäid tagaplaanile. See kinnitab *agenda-setting* teooria (Hoewe ja Peacock, 2020) põhimõtet, mille kohaselt meedia ei ütle inimestele, mida mõelda, vaid millest mõelda. Kui teatud teemad saavad korduvat ja intensiivset kajastust, muutuvad need ühiskondlikus arutelus keskseks ning võivad mõjutada ka poliitikute prioriteete ja avalikkuse ootusi.

Kuigi käesolev töö ei uurinud otseselt meediatarbimise mõju lugejate hoiakutele, viitavad tulemused sellele, et meedias domineerivad negatiivse tooniga käsitlused – näiteks seoses elukalliduse, toimetulekuraskuste ja ühiskondliku survega. Chen jt (2023) uuring näitas, et just sellised negatiivse tooniga meediakajastused võivad vähendada noorte valmisolekut lapsi saada. See rõhutab vajadust mitmekesisema ja tasakaalustatuma meediakäsitluse järele.

Käesoleval magistritööl esinesid ka mõned piirangud, mida tuleb tulemuste tõlgendamisel arvesse võtta. Esiteks oli töö fookus ainult kolme suurema meediaväljaande (Delfi, Postimees ja ERR) artiklitel ning valim ei hõlmanud väiksemaid väljaandeid ega alternatiivmeediat, mis võiksid käsitleda teemat teistsuguse nurga alt. Teiseks keskendus töö artiklite esinemissagedusele ja sisulisele temaatikale, kuid mitte narratiivide või diskursuste analüüsile. Samuti ei hinnatud artiklite mõju avalikkuse hoiakutele ega nende levikut sotsiaalmeedias (nt fotod, videod) ja lugejate reaktsioone

(kommentaarid, jagamised). Edasised uurimissuunad võiksid keskenduda sellele, millised väärtushinnangud ja diskursused nendes meediakajastustes domineerivad ning kuidas need ajas muutuvad. Samuti oleks võimalik uurida, kuidas lugejad meediakajastustele reageerivad ning kuidas see mõjutab ühiskondlikku arutelu ja poliitikakujundamist.

KOKKUVÕTE

Käesoleva magistritöö eesmärk oli kaardistada sündimuse ja perepoliitika teemade kajastamist Eesti suuremates meediaväljaannetes (Delfi, Postimees, ERR) aastatel 2020–2024. Uurimistöö keskendus kolmele uurimisküsimusele: kui sageli neid teemasid kajastati, millised olid peamised käsitletud teemad ning kes olid nende kajastuste autorid. Analüüsi läbiviimiseks kasutati märksõnapõhist andmekogumist ning kombineeritud kvalitatiivset sisuanalüüsi ja kvantitatiivset teemaanalüüsi, mille käigus tuvastati artiklites korduvad teemad, koondati need sisulisteks kategooriateks ning analüüsiti nende esinemissagedust. Kokku analüüsiti 1047 artiklit, milles tehti 2670 teemakodeeringut.

Tulemused näitasid, et kajastuste maht kasvas oluliselt aastatel 2022 ja 2023, kusjuures kõrghetked langesid kokku poliitiliselt tundlike perioodidega. Eriti palju tähelepanu pälvisid peretoetuste seadusemuudatused 2022. aasta kevadel, valitsuskriis, ning hilisem seaduse jõustumine koos valimiste-eelse debatiga 2023. aasta alguses. Kajastuste arvu mõjutasid otseselt poliitilised arengud, aga ka ühiskondlikku vastukaja tekitanud teemad, nagu näiteks Pere Sihtkapitali lastetuse uuring.

Temaatilise jaotuse põhjal ilmnes, et enim kajastati perepoliitikaga seotud teemasid. Kõige enam kajastati perepoliitikat ja sellega seotud toetusmeetmeid, kriitikat ja poliitikute avalikkusele suunatud aruandlust. Oluline osa oli ka sündimuse mõjutajate käsitlemisel – enim toodi esile kindlustunde puudumist, riiklike toetuste rolli ning ühiskondlikku survet. Need viitasid, et inimeste pereloomeotsused on seotud mitte üksnes rahaliste võimalustega, vaid ka üldise tajutava stabiilsuse ja turvatundega. Väiksema osakaaluga, ent tähenduslikud olid isiklikud kogemuslood – näiteks suurpered, üksikvanemad, elatisprobleemid ja noorte hoiakud. Need kajastused avasid perepoliitika mõju igapäevaelule ja tõid esile tunded ning kogemused, mis jäävad sageli poliitilise diskussiooni varju. Samuti käsitleti harvem, kuid emotsionaalselt laetud teemadena surrogaatemadust, aborti ning LGBT-kogukonna seoseid sündimuse küsimustega, mis tõid meediasse konflikte ja mõtteavaldusi, milline pere „sobib“ ühiskondlikku kuvandisse.

Autorite osas domineerisid ajakirjanikud, kellelt pärines ligikaudu kolmandik kõigist analüüsitud artiklitest. See on ootuspärane, arvestades nende rolli igapäevases uudistootmises ja

kirjutamiskoormust meediaväljaannetes. Olulise osa moodustasid ka poliitikud, eriti perepoliitikat puudutava kriitika ja toetuseteemade puhul. Poliitikute artiklite kõrge osakaal viitab sellele, et sündimus ja perepoliitika teemade kaudu näevad poliitikut võimalust kujundada oma kuvandit või anda aru poliitilistest seisukohtadest. Ekspertide panus oli meedias harvem nähtav. Sageli ilmusid eksperthääled kaudsemalt, ajakirjanike vahendusel. Meediaväljaannete lõikes kajastas Postimees teemasid kõige enam, mida mõjutas tõenäoliselt väljaande eraldi rubriik rahvastikupoliitika jaoks.

Kokkuvõttes võib öelda, et Eesti meedia käsitleb sündimuse ja perepoliitika teemasid aktiivselt, kuid valdavalt probleemikeskselt. Meedia ei toimi üksnes informatsiooni edastajana, vaid ka tähenduste kujundajana – see, millest ja kuidas räägitakse, mõjutab avalikke arusaamu perepoliitikast, sündimuse põhjustest ning võimalikest lahendustest. Esile tõusis kriitiline ja poliitiliselt laetud fookus, samas kui positiivsed või alternatiivsed käsitlused jäid sageli tagaplaanile.

Käesolev töö pakub empiirilise ja süstemaatilise ülevaate sellest, kuidas Eesti ajakirjandus kajastab sündimuse ja perepoliitika teemasid, millised teemad domineerivad ning kes kujundavad avalikku arutelu. Kuigi töö keskendus vaid kolme suurema meediaväljaande sisule ega analüüsinud süvitsi narratiive või väärtushinnanguid, loob see tugeva aluse edasisteks uurimusteks. Tulevikus võiks keskenduda meediakajastuse mõjule ühiskondlike hoiakute kujunemisel ning sotsiaalmeedia ja alternatiivmeedia rollile perepoliitilistes diskussioonides. Käesolev uurimus aitab paremini mõista, kuidas meedia kajastab perepoliitilisi küsimusi ning millist rolli see mängib avaliku arvamuse ja poliitikakujundamise protsessis.

SUMMARY

Title: Coverage of fertility and family policy topics in major Estonian media publications in 2020-2024.

The aim of this master's thesis was to map the coverage of fertility and family policy topics in Estonia's major media outlets (Delfi, Postimees, ERR) between 2020 and 2024. The study focused on three research questions: how frequently these topics were discussed, what were the main topics, and who were the authors of such articles. The analysis was based on keyword-based data collection and a combined qualitative content analysis and quantitative thematic analysis. Recurrent topics were identified in the articles, grouped into thematic categories, and analyzed based on their frequency. In total, 1,047 articles were analyzed, resulting in 2,670 thematic codings.

The results showed that media coverage increased significantly in 2022 and 2023, with peaks coinciding with politically sensitive periods. Particular attention was paid to the family benefits law amendment in the spring of 2022, the government crisis, and the implementation of the law along with pre-election debates in early 2023. The volume of coverage was directly influenced by political developments, as well as by topics that sparked public reactions, such as the Family Foundation's survey on childlessness.

In terms of themes, family policy was the most frequently covered category. The most discussed topics included family support measures, public criticism, and politicians' public communication about their actions. Considerable attention was also given to factors influencing fertility, especially the perceived lack of security, the role of state support, and societal pressure. These indicate that people's decisions about having children are linked not only to financial means but also to general perceptions of stability and safety. Less frequent, yet meaningful, were personal stories - such as those about large families, single parents, child support issues, and the attitudes of young people. These topics revealed the everyday impact of family policy and highlighted emotions and experiences that often remain outside political debates. Less commonly addressed but emotionally charged topics included surrogacy, abortion, and the connection between the LGBT community and

fertility issues, often sparking controversy over what kind of families are seen as “acceptable” in society.

Regarding authorship, journalists were the most common authors, contributing about a third of all analyzed articles. This is expected, considering their central role in daily news production. Politicians also made up a significant portion, especially on topics related to support measures and criticism. The high share of articles written by politicians suggests that they view fertility and family policy as areas through which they can shape their public image or explain political positions. Expert voices were less frequently visible, often appearing indirectly through journalists. Among the media outlets, Postimees covered the topic most extensively, likely influenced by its dedicated section on population policy.

In conclusion, Estonian media actively covers topics related to fertility and family policy, but primarily with a problem-focused approach. The media serves not only as a channel of information but also as a shaper of meaning - what is discussed and how it is framed influences public perceptions of family policy, the reasons behind fertility trends, and possible solutions. A critical and politically charged focus was prominent, while more positive or alternative perspectives often remained marginal.

This study offers an empirical and systematic overview of how the Estonian press covers fertility and family policy topics, which themes dominate, and who shapes the public debate. Although the study focused only on the content of three major news outlets and did not deeply analyze narratives or value judgments, it provides a solid foundation for further research. Future studies could examine the influence of media coverage on public attitudes as well as the role of social and alternative media in shaping discourse on family policy. This research helps to better understand how media represents family policy issues and what role it plays in shaping public opinion and policymaking.

KASUTATUD KIRJANDUS

2022. aasta muudatused sotsiaalministeeriumi haldusalas. (2022). *Sotsiaalministeerium*. 27. detsember. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.sm.ee/uudised/2022-aasta-muudatused-sotsiaalministeeriumi-haldusalas>
2018. aasta muudatused sotsiaalministeeriumi haldusalas. (2017). *Sotsiaalministeerium*. 28. detsember. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.sm.ee/uudised/2018-aasta-muudatused-sotsiaalministeeriumi-haldusalas>
2016. aasta muudatused sotsiaalministeeriumi haldusalas. (2015). *Sotsiaalministeerium*. 30. detsember. Kasutatud 12.05.2025, <https://www.sm.ee/uudised/2016-aasta-muudatused-sotsiaalministeeriumi-haldusalas>
2015. aasta muudatused. (2014). *Sotsiaalministeerium*. 29. detsember. Kasutatud 12.05.2025, <https://www.sm.ee/uudised/2015-aasta-muudatused>
- Abdurahmonova, Z., Norova, B. ja Farmonov, M. (2023). THE ROLE OF MEDIA IN INFLUENCING CULTURE AND SOCIETY. *Journal of Academic Research and Trends in Educational Sciences*, 2(2), 190–197. <https://doi.org/10.5281/zenodo.7931272>
- Advokatuur: kolme lapsega perede toetused suurendavad laste ebavõrdsust. (2022). *ERR*, 13. september. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608714010/advokatuur-kolme-lapsega-perede-toetused-suurendavad-laste-ebavordsust>
- Ainsaar, M. (2024). Perepoliitika. M. Klesment (toim), *Sündimust mõjutavad tegurid* (295-330). Tallinn: Tallinna Ülikooli Kirjastus. Kasutatud 20.11.2024, <https://www.apollo.ee/sundimust-mojutavad-tegurid.html>
- Ainsaar, M. (2021). *Kas perepoliitika mõjutab sündimust?* Riigikogu Toimetised 44/2021. Kasutatud 19.11.2024, https://rito.riigikogu.ee/wordpress/wp-content/uploads/2021/12/139-148_Uuring-Ainsaar.pdf

- Altosaar, A. (2023). Noored pered vajavad kindlustunnet, mitte ebamääraseid sõnumeid. *Postimees*, 30. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/7909255/noored-pered-vajavad-kindlustunnet-mitte-ebamaaraseid-sonumeid>
- Altosaar, A. (2020). Aimar Altosaar: rahvastikukasvu võimalustest. *Postimees*, 16. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/6974298/aimar-altosaar-rahvastikukasvu-voimalustest>
- Altosaar, A. (2020). AK) Noored unistavad pigem heast tööst ja oma kodust kui lasterohkusest. *Postimees*, 14. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/7108661/ak-noored-unistavad-pigem-heast-toost-ja-oma-kodust-kui-lasterohkusest>
- Auer, M., Trimble, L., Curtin, J., Wagner, A., ja Woodman, V. K. G. (2020). Invoking the idealized family to assess political leadership and legitimacy: news coverage of Australian and Canadian premiers. *Feminist Media Studies*, 22(2), 338–353. <https://doi.org/10.1080/14680777.2020.1790627>
- Beall, A. (2023). NEW SCIENTIST) Mida ütleb teadus – kas lapsi on mõtet saada? *Postimees*, 6. märts. Kasutatud 10.05.2025, <https://teadus.postimees.ee/7723036/new-scientist-mida-utleb-teadus-kas-lapsi-on-motet-saada>
- Breton, M. (2025). *Hotter climate, frozen fertility? A conversation with Marion Breton*. European University Institute. Kasutatud 12.05.2025, <https://www.eui.eu/news-hub?id=hotter-climate-frozen-fertility-a-conversation-with-marion-breton&lang=en-GB>
- Bönisch, P., ja Hyll, W. (2022). Television and fertility: evidence from a natural experiment. *Empirical Economics*, 63, 1463–1491. <https://doi.org/10.1007/s00181-022-02278-6>
- Chen, Z., Deng, H., ja Ge, Y. (2023). Research on the online media's impact on the Chinese youths' marriage and fertility intentions. *Lecture Notes in Education Psychology and Public Media*, 10(1), 314–323. <https://doi.org/10.54254/2753-7048/10/20230360>
- Chzhen Y., Gromada A. ja Rees G. (2019). *Are the world's richest countries family friendly?* Policy in the OECD and EU, UNICEF Office of Research. Kasutatud 11.11.2024, <https://www.unicef.org/reports/are-the-world%E2%80%99s-richest-countries-family-friendly-2019>

- Einmaa, I.-M. (2024). Valitsus kaalub lastetoetuste vajaduspõhiseks muutmist. *ERR*. 27. juuli. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.err.ee/1609409056/valitsus-kaalub-lastetoetuste-vajaduspohiseks-muutmist>
- Gortfelder, M., ja Rahnu, L. (2020). *Lapsesaamise motiivid ja takistused: Eesti Pere- ja Sünnimisuuringu tulemused*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Eesti Demograafia Keskus. Kasutatud 12.05.2025, <https://peresihkapital.ee/app/uploads/2020/04/Lapsesaamise-motiivid-ja-takistused-Eesti-Pere-ja-Sünnimisuuringu-tulemused-2020.pdf>
- Graham, M., ja Rich, S. (2012). Representations of Childless Women in the Australian Print Media. *Feminist Media Studies*, 14(3), 500–518. <https://doi.org/10.1080/14680777.2012.737346>
- Hiie, A. (2024). Agnes Hiie: Eestis võiks kehtestada isakvoodi. Kolm kuud vanemapuhkust olgu ainult isadele. *Eesti Päevaleht*, 23. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120295020/agnes-hiie-eestis-voiks-kehtestada-isakvoodi-kolm-kuud-vanemapuhkust-olgu-ainult-isadele>
- Hindre, M. (2022). Ratas võimuliidu püsimisest: te peate küsima seda Igor Mangilt. *ERR*, 1. juuni. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608616426/ratas-voimuliidu-pusimisest-te-peate-kusima-seda-igor-mangilt>
- Hoewe, J. ja Peacock, C. (2020). The power of media in shaping political attitudes. *Current Opinion in Behavioral Sciences*, 34, 19-24. <https://doi.org/10.1016/j.cobeha.2019.11.005>
- Jaapanis sündis eelmisel aastal rekordvähe lapsi. (2024). *ERR*, 27. veebruar. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1609265859/jaapanis-sundis-eelmisel-aastal-rekordvahe-lapsi>
- JUHTKIRI | Iive pole selle valitsuse prioriteet. (2023). *Eesti Päevaleht*, 12. aprill. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120171476/juhtkiri-iive-pole-selle-valitsuse-prioriteet>
- Juhtkiri | Meil on vaja teada, miks sünnib vähe lapsi. (2023). *Postimees*, 14. august. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/7834504/juhtkiri-meil-on-vaja-teada-miks-sunnib-vahe-lapsi>
- Järgmisest aastast tõusevad lastetoetused ja pension ning luuakse täiendavad kiirabibrigaadid (2014). *Sotsiaalministeerium*. 23. september. Kasutatud 12.05.2025,

<https://www.sm.ee/uudised/jargmisest-aastast-tousevad-lastetoetused-ja-pension-ning-luuakse-taiendavad>

Kalmus, V., Masso, A., ja Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. Tartu Ülikooli sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas. Kasutatud 25.01.2025,

<https://samm.ut.ee/kvalitatiivne-sisuanalyy>

Kim, E., ja Yi, J.-S. (2024). Determinants of Fertility Intentions among South Koreans: Systematic Review and Meta-Analysis. *Behavioral Sciences*, 14(10), 939.

<https://doi.org/10.3390/bs14100939>

Koolieelse lasteasutuse seadus (03.11.2006). *Riigi Teataja*. Kasutatud 25.01.2025,

<https://www.riigiteataja.ee/akt/12744434>

Koolieelse lasteasutuse seadus (01.06.2002). *Riigi Teataja*. Kasutatud 25.01.2025,

<https://www.riigiteataja.ee/akt/22444>

Koppel, K. (2023). Lasteaiakoht jääb hoolimata seaduse sunnist osale lastest kättesaamatuks. *ERR*. 9. veebruar. Kasutatud 11.11.2024, <https://www.err.ee/1608877844/lasteaiakoht-jaab-hoolimata-seaduse-sunnist-osale-lastest-kattesaamatuks>

Korobeinik, A. (2020). Andrei Korobeinik: abortide keelustamisega sündivust ei tõsta, küll seame ohtu naiste elud. Eesti Päevaleht, 19. september. Kasutatud 10.05.2025,

<https://epl.delfi.ee/artikkel/91089727/andrei-korobeinik-abortide-keelustamisega-sundivust-ei-tosta-kull-seame-ohtu-naiste-elud>

Kreeka peaminister kuulutas sündimuse vähenemise rahvuslikuks ohuks. (2023). *ERR*, 17. oktoober.

Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1609136033/kreeka-peaminister-kuulutas-sundimuse-yahenemise-rahvuslikuks-ohuks>

Kunnus, M. (2024). Mihkel Kunnus) Lastetus on samuti laen. *Postimees*, 5. august. Kasutatud

10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/8071960/mihkel-kunnus-lastetus-on-samuti-laen>

Lamp, D. (2021). Värske uuring tõstis Tallinna lapsesaamise edetabelis esikolmikusse. *Postimees*,

27. august. Kasutatud 10.05.2025, <https://naine.postimees.ee/7324367/varske-uuring-tostis-tallinna-lapsesaamise-edetabelis-esikolmikusse>

- Lasterikkad pered hakkavad juulist saama täiendavat toetust. (2017). *Sotsiaalministeerium*. 30. juuni. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.sm.ee/uudised/lasterikkad-pered-hakkavad-juulist-saama-taiendavat-toetust>
- Lindpere, E. I. (2024). Ülemaailmne sündimus väheneb sajandi lõpuks. Majanduskasvu säilitamiseks tuleb hakata tuginema avatud sisserände. *Forte Delfi*, 24. märts. Kasutatud 10.05.2025, <https://forte.delfi.ee/artikkel/120279662/ulemaailmne-sundimus-vaheneb-sajandi-lopuks-majanduskasvu-sailitamiseks-tuleb-hakata-tuginema-avatud-sisserandele>
- Lomp, L.-E. (2024). OTSUSTATUD } Vanemahüvitise ülempiir langeb ja haigushüvitistele tuleb lagi. *Postimees*. 3. september. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.postimees.ee/8089067/otsustatud-vanemahuvitise-ulempiiir-langeb-ja-haigushuvitistele-tuleb-lagi>
- Lomp, L.-E. (2022). Riigikogu võttis peretoetuse eelnõu vastu. *Postimees*. 7. detsember. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.postimees.ee/7665422/riigikogu-vottis-peretoetuse-eelnou-vastu>
- Lomp, L. – E. (2022). TAAS ÄHVARDEUS } Keskerakond esitas näpatud peretoetuse eelnõuga Reformierakonnale ultimaatumi. *Postimees*, 12. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/7521001/taas-ahvardus-keskerakond-esitas-napatud-peretoetuse-eelnouga-reformierakonnale-ultimaatumi>
- Lust, K. (2024). Katrin Lust: miks naised ei sünnita? Küsimus pole rahas, vaid... *Kuuuuriija* *Postimees*, 23. juuli 2024. Kasutatud 10.05.2025, <https://kuuuriija.postimees.ee/8064316/katrin-lust-miks-naised-ei-sunnita-kusimus-pole-rahhas-vaid>
- Länts, U. (2023). OTSE POSTIMEHEST } Maris Lauri skandaalsest uuringust: sellist asja ei oleks tohtinud kunagi juhtuda. *Postimees TV*, 14. august. Kasutatud 10.05.2025, <https://tv.postimees.ee/7833580/otse-postimehest-maris-lauri-skandaalsest-uuringust-sellist-asja-ei-oleks-tohtinud-kunagi-juhtuda>
- Läti detsembri sündide arv oli viimase saja aasta väikseim. (2021). *ERR*, 21. jaanuar. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608080419/lati-detsembri-sundide-arv-oli-viimase-saja-aasta-vaikseim>

- Minkin, R., Horowitz, J. ja Aragão, C. (2024). The Experiences of U.S. Adults Who Don't Have Children. *Pew Research Center*. 24. juuli. Kasutatud 25.12.2024, https://www.pewresearch.org/wp-content/uploads/sites/20/2024/07/PST_2024.7.26_adults-without-children_REPORT.pdf
- Moora, E. (2021). Kellele me lõppude lõpuks seda unistuste Eestit ehitame? *Eesti Ekspress*, 21. aprill. Kasutatud 10.05.2025, <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/93189823/kellele-me-loppude-lopuks-seda-unistuste-estit-ehitame>
- Muuli, K. (2003). Vanemahüvitis – tähtis samm rahva säilimiseks. *Postimees*. 31. detsember. Kasutatud 11.11.2024, <https://www.postimees.ee/1391393/vanemahuvitis-tahtis-samm-rahva-sailimiseks>
- Mõne päevaga kogunes 3797 allkirja peretoetuste vastu. (2023). *Eesti Ekspress*, 21. veebruar. Kasutatud 10.05.2025, <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/120146664/mone-paevaga-kogunes-3797-allkirja-peretoetuste-vastu>
- Negatiivne rekord: eelmisel aastal sündis Eestis 11 588 last. (2023). *Delfi*, 16. jaanuar. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.delfi.ee/artikkel/120128978/negatiivne-rekord-eelmisel-aastal-sundis-eestis-11-588-last>
- Neyer, G. (2003). *Family Policies and Low Fertility in Western Europe*. Max Planck Institute for Demographic Research. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.demogr.mpg.de/papers/working/wp-2003-021.pdf>
- Ning, C., Wu, J., Ye, Y., Yang, N., Pei, H., ja Gao, H. (2022). How media use influences the fertility intentions among Chinese women of reproductive age: A perspective of Social trust. *Frontiers in Public Health*, 10. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.882009>
- OECD (2024). *Society at a Glance 2024: OECD Social Indicators*. <https://doi.org/10.1787/918d8db3-en>
- Oras, K. ja Unt, M. (2008). Sündimust mõjutavad tegurid Eestis. *Tallinn: Rahvastikuminiistri büüroo*. Kasutatud 24.11.2024, https://sm.ee/sites/default/files/content/editors/Ministeerium_kontaktid/Uuringu_ja_analuusid/Sotsiaalvaldkond/sundimust_mojutavad_tegurid_eestis_2008.pdf

- Orav, A. T. (2024). Mees vormistas naise seljataga peretoetused oma nimele. Nüüd on naine keerulises olukorras, kus temalt küsitakse raha tagasi. *Eesti Ekspress*, 4. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/120290007/mees-vormistas-naise-seljataga-peretoetused-oma-nimele-nuud-on-naine-keerulises-olukorras-kus-temalt-kusitakse-raha-tagasi>
- Orav, A. T. (2023). Noored räägivad, miks nad ei taha lapsi: hullumeelne oleks sünnitada selleks, et eestlasi oleks rohkem. *Eesti Ekspress*, 17. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/120186760/noored-raagivad-miks-nad-ei-taha-lapsi-hullumeelne-oleks-sunnitada-selleks-et-eestlasi-oleks-rohkem>
- Perehüvitiste määrad ja maksmine. (s.a.). *Sotsiaalministeerium*. Kasutatud 25.01.2025, <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/perehuvitised-ja-muud-toetused/perehuvitiste-ulevaade/perehuvitiste-maarad-ja-maksmine>
- Peretoetused (s.a.). *Sotsiaalkindlustusamet*. Kasutatud 21.12.2024, <https://sotsiaalkindlustusamet.ee/perehuvitised-ja-muud-toetused/peretoetused>
- Petersen, H. (2021). Hillar Petersen: kuhu lähed, Eesti rahvastik? *Postimees*, 30. jaanuar. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/7167604/hillar-petersen-kuhu-lahed-estti-rahvastik>
- Pihlap, R. (2024). Raimond Pihlap } Kas KOV saab midagi teha sündimuskrahhi pidurdamiseks? *Postimees*, 2. detsember. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/8145953/raimond-pihlap-kas-kov-saab-midagi-teha-sundimuskrahhi-pidurdamiseks>
- Port, K. (2020). Jaapan loodab sündide arvu tõsta riikliku kohtingurobotiga. *Novaator*, 8. detsember. Kasutatud 10.05.2025, <https://novaator.err.ee/1200268/jaapan-loodab-sundide-arvu-tosta-riikliku-kohtingurobotiga>
- President jättis perehüvitiste seaduse välja kuulutamata. (2022). *ERR*. 22. detsember. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.err.ee/1608828652/president-jattis-perehuvitiste-seaduse-valja-kuulutamata>
- Puur, A. ja Pöldma, A. (2014). *Eesti sündimusareng ja sündimuse mõjutamise võimalused: lühianalüüs*. Tallinn: Tallinna Ülikooli Eesti Demograafia Instituut. Kasutatud 11.11.2024, <https://roomaklubi.com/wp->

[content/uploads/2017/03/puur_poldma_sc3bcndimus_ja_selle_mc3b5jutamise_vc3b5imalused_28022014.pdf](https://www.eri.ee/content/uploads/2017/03/puur_poldma_sc3bcndimus_ja_selle_mc3b5jutamise_vc3b5imalused_28022014.pdf)

- Puur, A. ja Vseviov, H. (2019). Eesti sündimusareng ja perepoliitika võimalused. *Akadeemia*, 31(3), 387–429. Kasutatud 20.11.2024, <https://www.etis.ee/Portal/Publications/Display/fedc5d6c-763f-4217-83a0-d6d3e16afdf0>
- Pärli, M. (2023). Pere Sihtkapital küsis uuringu jaoks TÜ nimel tuhandete naiste andmeid. *ERR*, 11. august. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1609060106/pere-sihtkapital-kusis-uuringu-jaoks-tu-nimel-tuhandete-naiste-andmeid>
- Pärli, M. (2021). Surnult sündinud lastele saab nüüd panna nime, toetuste arvestus muutub automaatseks. *ERR*, 21. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608220606/surnult-sundinud-lastele-saab-nuud-panna-nime-toetuste-arvestus-muutub-automaatseks>
- Pärli, M. (2020). Surnult sündinud laste vanemad kukuvad seaduseaokudesse. *ERR*, 27. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1164736/surnult-sundinud-laste-vanemad-kukuvad-seaduseaokudesse>
- Rahvastikupoliitika põhialused 2035. (s.a.). *Riigikogu*. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.riigikogu.ee/wpcms/wp-content/uploads/2018/03/Rahvastikupoliitika-pohialused-2035-PDF-680-kB.pdf>
- Ranjbar, M., Rahimi, M. K., Heidari, E., Bahariniya, S., Alimondegari, M., Lotf, M. H., ja Shafaghat, T. (2024). What factors influence couples' decisions to have children? Evidence from a systematic scoping review. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 24(223). <https://doi.org/10.1186/s12884-024-06385-3>
- Reinap, R. (2024). Lõuna-Korea firma maksab oma töötajatele 70 000 eurot lapse saamise eest. *Postimees Majandus*, 6. veebruar. Kasutatud 10.05.2025, <https://majandus.postimees.ee/7954596/louna-korea-firma-maksab-oma-tootajatele-70-000-eurot-lapse-saamise-eest>
- Reinsalu: opositsioon lõpetaks obstruktsiooni, kui peretoetusi ei muudetak. (2023). *ERR*, 13. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608976724/reinsalu-opositsioon-lopetaks-obstruktsiooni-kui-peretoetusi-ei-muudetak>

- Riigikogu lõpetas peretoetusi tõstva eelnõu teise lugemise. (2022). *Riigikogu*. 23. november. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.riigikogu.ee/istungiuulevaated/riigikogu-lopetas-peretoetusi-tostva-eelnou-teise-lugemise/>
- Riigikogu võttis vastu muudetud perehüvitiste seaduse. (2023). *Sotsiaalministeerium*. 14. juuni. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.sm.ee/uudised/riigikogu-vottis-vastu-muudetud-perehuvitiste-seaduse-0>
- Riigikogu võttis vastu muudetud perehüvitiste seaduse. (2022). *Sotsiaalministeerium*. 28. detsember. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.sm.ee/uudised/riigikogu-vottis-vastu-muudetud-perehuvitiste-seaduse>
- Robinson, P. (2006). The role of media and public opinion. S. Smith (toim), A. Hadfield (toim), T. Dunne (toim), *Foreign Policy Theories, Actors, Cases* (lk 186-205). Oxford: University of Oxford.
- RV033: SÜNDIMUSE NÄITAJAD. (s.a.). *Statistikaamet*. Kasutatud 11.11.2024, https://andmed.stat.ee/et/stat/rahvastik_rahvastikunaitajad-ja-koosseis_demograafilised-pehinaitajad/RV033/table/tableViewLayout2
- Saarniit, A. (2024). Lasteaiakohtade puudusele terendab lahendus. *Postimees*, 19. aprill. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/8004321/lasteaiakohtade-puudusele-terendab-lahendus>
- Saarniit, A. (2022). Elu keerdkäigud: sõltlaste lapsed said turvalise elukeskkonna, erivajadusega lapsed vabariigi ema. *Postimees*, 7. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/7517134/elu-keerdkaid-soltlaste-lapsed-said-turvalise-elukeskkonna-erivajadusega-lapsed-vabariigi-ema>
- Saks, E. (2023). Sündimus Eestis läbi taasiseseisvumisaja. *Statistikaamet*. 30. juuni. Kasutatud 11.11.2024, <https://www.stat.ee/et/uudised/sundimus-eestis-labi-taasiseseisvumisaja>
- Salgnes, N. (2022). Eksitavad hiidplakatid ärgitavad kahaneva elanikkonnaga Poolas rahvast lapsi saama. *Postimees*, 12. august. Kasutatud 10.05.2025, <https://maailm.postimees.ee/7582738/eksitavad-hiidplakatid-argitavad-kahaneva-elanik-konnaga-poolas-rahvast-lapsi-saama>

- Servinski, M. (2022). Mihkel Servinski: laste sünd näitab piirkonna elujõulisust. *Statistikaamet*. 18. jaanuar. Kasutatud 11.11.2024, <https://www.stat.ee/et/uudised/mihkel-servinski-laste-sund-naitab-piirkonna-elujouisust>
- Solman, R. (2024). RIINA SOLMAN } Signe Riisalo – Eesti ajaloo kõige lastevaenulikum minister. *Postimees*, 19. veebruar. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/7962850/riina-solman-signe-riisalo-eesi-ajaloo-koige-lastevaenulikum-minister>
- Strömberg, D. (2001). Mass media and public policy. *European Economic Review*, 45(4-6), 652-663. [https://doi.org/10.1016/S0014-2921\(01\)00106-4](https://doi.org/10.1016/S0014-2921(01)00106-4)
- TAI: sündimuse erikordaja langes sajandi madalaimale tasemele. (2024). *ERR*, 28. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1609354035/tai-sundimuse-erikordaja-langes-sajandi-madalaimale-tasemele>
- Tammur, A. (2024). REKORDVÄHE LAPSI | Alis Tammur: lihtsalt raha andmine mõjub vastupidiselt. *Eesti Päevaleht*, 18. aprill. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120286257/rekordvahe-lapsi-alis-tammur-lihtsalt-raha-andmine-mojub-vastupidiselt>
- Taperson, K. (2023). EKSPERT SELGITAB | Miks naised laste saamisest loobuvad?. *Eesti Naine*, 8. november. Kasutatud 26.01.2025, <https://eestinaine.delfi.ee/artikkel/120245318/ekspert-selgitab-miks-naised-laste-saamisest-loobuvad>
- Testa, M. R. (2012). *Family sizes in Europe: Evidence from the 2011 Eurobarometer survey*. Austrian Academy of Sciences. Kasutatud 25.11.2024, https://www.oeaw.ac.at/fileadmin/subsites/Institute/VID/PDF/Publications/EDRP/edrp_2012_02.pdf
- The Role of Media in Public Policy: Influence, Impact, and Challenges. (2024). *Indian School of Public Policy*. 10. juuli. Kasutatud 20.11.2024, <https://www.ispp.org.in/the-role-of-media-in-public-policy-influence-impact-and-challenges/>
- Tiit, E. – M. (2024). ENE-MARGIT TIIT } Kas eestlased järgnevad liivlastele? *Postimees*, 26. juuli. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/8066679/ene-margit-tiit-kas-estlased-jargnevad-liivlastele>

- Tiit, E. – M. (2022). NÄDALA TEADUS) Ene-Margit Tiit: perepoliitika aitab sündimust suurendada vaid piiratud ulatuses. *Postimees*, 27. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://teadus.postimees.ee/7532406/nadala-teadus-ene-margit-tiit-perepoliitika-aitab-sundimust-suurendada-vaid-piiratud-ulatuses>
- Uuest aastast vähenevad lasterikka pere toetused. (2023). *Lõuna-Eesti Postimees*. 28. detsember. Kasutatud 28.12.2023, <https://lounapostimees.postimees.ee/7927143/uuest-aastast-vahenevad-lasterikka-pere-toetused>
- Vahtre, L. (2024). LAURI VAHTRE) Kümme last naise kohta ehk nn Põhjasõja argument tänapäeval. *Postimees*, 15. veebruar. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/7960467/lauri-vahtre-kumme-last-naise-kohta-ehk-nn-pohjasoja-argument-tanapaeval>
- Valitsus kiitis heaks peretoetuste tõstmise. (2022). *Sotsiaalministeerium*. 29. september. Kasutatud 25.01.2025, <https://www.sm.ee/uudised/valitsus-kiitis-heaks-peretoetuste-tostmise>
- Vanemahüvitise seadus (08.07.2016). *Riigi Teataja*. Kasutatud 30.01.2025, <https://www.riigiteataja.ee/akt/108072016042>
- Vanemahüvitise seadus (2003). *Riigi Teataja*. Kasutatud 30.01.2025. <https://www.riigiteataja.ee/akt/688483>
- VIDEO) Venemaa kaalub rahvaarvu suurendamiseks seksiministeeriumi loomist. (2024). *Elu24*, 13. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://elu24.postimees.ee/8133987/video-venemaa-kaalub-rahvaarvu-suurendamiseks-seksiministeeriumi-loomist>
- Viira, A. (2024). Age Viira: enamik Eesti isasid võtab lapse sündides tööelust aja maha. *ERR*, 10. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1609516234/age-viira-enamik-estti-isasid-votab-lapse-sundides-toeelust-aja-maha>
- Vreese, C. H. (2005). News framing: Theory and typology. *Information Design Journal* 13(1), 51-62. <https://doi.org/10.1075/idjdd.13.1.06vre>
- Vsevirov, H., Puur, A., ja Gortfelder, M. (2023). Fertility Intentions and Sexual Orientation: Evidence from the 2020 Youth Survey in Estonia. *Population Research and Policy Review*, 42(15). <https://doi.org/10.1007/s11113-023-09773-3>

- Väärtnõu, M. (2024). Mati Väärtnõu: Eesti ühiskonna kestmise tagab sündide arvu kasv, mitte relvad ega raudtee! *Eesti Päevaleht*, 6. oktoober. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120326690/mati-vaartnou-eesti-uhiskonna-kestmise-tagab-sundide-arvu-kasv-mitte-relvad-ega-raudtee>
- Wesolowski, K. ja Ferrarini, T. (2017). Family Policies and Fertility – Examining the Link between Family Policy Institutions and Fertility Rates in 33 Countries 1995-2011. *Stockholm University*. Kasutatud 25.01.2025, https://www.su.se/polopoly_fs/1.365888.1515500641!/menu/standard/file/WP_2017_08.pdf
- Willis, J. (2005). *The Media Effect: How the News Influences Politics and Government*. Bloomsbury Publishing USA. <https://doi.org/10.5040/9798400684159>
- Õhtuleht. (2025, 10. aprill). *Epp Reinmets on 4 lapse ema ja Õhtulehe uue rubriigi pereelu.ee toimetaja. Koondame kokku lood, mis puudutavad laste heaolu, kasvatamist, vanemlust ja pereelu laiemalt.* [Pilt] [Facebooki postitus]. Facebook. <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1066662492162866&set=a.624003236428796&type=3>
- Õunap, A. (2023). AVALIK KIRI | Lasterikaste perede liit: riik on lubadust murdnud, kuidas loodate nüüd uute maksumaksjate sündi? *Eesti Päevaleht*, 13. aprill. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120172544/avalik-kiri-lasterikaste-perede-liit-riik-on-lubadust-murdnud-kuidas-loodate-nuud-uute-maksumaksjate-sundi>
- Õunap, A. ja Kiisk, K. (2022). Lasterikkad pered: arvamused lastetoetuse teemal on äärmustunud ja riivavad tervet meie kogukonda. *Eesti Päevaleht*, 9. juuni. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120018786/lasterikkad-pered-arvamused-lastetoetuse-teemal-on-aarmustunud-ja-riivavad-tervet-meie-kogukonda>
- Yang, X. (2024). The role of social media in shaping fertility intentions among young women in East Asian cultures. *Advances in Education Humanities and Social Science Research*, 9(1), 302. <https://doi.org/10.56028/aehtsr.9.1.302.2024>

Lisa 2. Andmeanalüüsis kasutatud koodide sagedustabel.

Kood	Delfi	ERR	Postimees	Kokku
abort		1	5	6
emadus	3	1	7	11
isadus	1		5	6
kogemus - ei soovi lapsi	4			4
kogemus - elatis	4			4
kogemus - imiku surm	2			2
kogemus - isadus	3			3
kogemus - lapsekasvatus	14			14
kogemus - lastesaamise soov			1	1
kogemus - vanemahüvitis	4			4
kogemus - vanemapuhkus	1		1	2
kogemus - üksikvanem	7		1	8
lapsekasvatus	2		1	3
lapsekasvatus - erivajadusega laps	1		3	4
lapsekasvatus - hoolduspere	2	1		3
lapsekasvatus - koer vs laps	3	2		5
lapsekasvatus - lahkuminek	1		3	4
lapsevanema õigused - töö			1	1
laste heaolu kaitsmine		1	3	4
laste vaimne tervis	1	1		2
laste vanusevahe			2	2
lastehoid	12	3	10	25
noorte plaanid ja maailmavaade	11		20	31
perepoliitika - ajalugu	2		5	7
perepoliitika - elatis	10		7	17
perepoliitika - idee	30	33	67	130
perepoliitika - kiitus	8	9	4	21
perepoliitika - kriitika	135	39	103	277
perepoliitika - kust tuleb raha	19	9	18	46
perepoliitika - lastehoid		4		4
perepoliitika - poliitik annab aru	87	35	63	185
perepoliitika - poliitmängud	18	40	29	87
perepoliitika - rps	14	15	24	53
perepoliitika - seadusem	23	24	13	60
perepoliitika - toetused	180	66	78	324
perepoliitika - vaesusrisk		2	3	5
perepoliitika - vanemahüvitis	21	12	10	43
perepoliitika - vanemapuhkus	3	8	11	22
perepoliitika - välisriik	9	13	41	63
sissetulek ja lastetoetused	1	1		2
suremus	1	1	4	6

suremus - imikud	1	2	2	5
surrogaatemadus			2	2
suurperede kujutamine	15	1	19	35
sündimus - ajalugu	10	2	17	29
sündimus - Eesti	58	34	97	189
sündimus - piirkonnad	1		13	14
sündimus - välisriik	7	36	40	83
sündimuse mõju - laste arv	6	6	15	27
sündimuse mõju - majandus	2		3	5
sündimuse mõju - rahvaarv	3	10	10	23
sündimuse mõju - rahvuse säilimine	29	17	65	111
sündimuse mõju - vananev rahvastik	3	4	16	23
sündimuse mõjutajad - abort	1		2	3
sündimuse mõjutajad - eeskuju	2		2	4
sündimuse mõjutajad - elukallidus	5	3	3	11
sündimuse mõjutajad - haridustase		2		2
sündimuse mõjutajad - immigratsioon	9	12	34	55
sündimuse mõjutajad - kindlustunne	26	30	41	97
sündimuse mõjutajad - kriis	18	11	20	49
sündimuse mõjutajad - kärgperendus			3	3
sündimuse mõjutajad - lastehoid		2	1	3
sündimuse mõjutajad - linnaruum	3		1	4
sündimuse mõjutajad - naiste haridus	2	3	7	12
sündimuse mõjutajad - naiste karjäär	2	8	12	22
sündimuse mõjutajad - naiste vanus	7	12	17	36
sündimuse mõjutajad - partner	3			3
sündimuse mõjutajad - perepoliitika	7	9	9	25
sündimuse mõjutajad - raha	6	14	7	27
sündimuse mõjutajad - rahvastikukõrver	10	5	11	26
sündimuse mõjutajad - rasedate arv		2	3	5
sündimuse mõjutajad – rasestumisv.vah.			2	2
sündimuse mõjutajad - religioon			1	1
sündimuse mõjutajad - sooline ebavõrdsus	4	3	8	15
sündimuse mõjutajad - surmad mõjutavad		1		1
sündimuse mõjutajad - toetused	26	18	23	67
sündimuse mõjutajad - toimetulek	10	2	17	29
sündimuse mõjutajad - töökoormus		1		1
sündimuse mõjutajad - vanemahüvitis	5	1	3	9
sündimuse mõjutajad - viljakus	2	3	2	7
sündimuse mõjutajad - väljaränne		1	4	5
sündimuse mõjutajad - ühiskondlik surve	10	3	16	29
uuring	24		38	62
sündimuse mõjutajad - LGBT	2		6	8
Kokku	956	579	1135	2670

Lisa 3. Koodide jagunemine teemakategooriatesse.

Kat	Kategooria	Kood	Delfi	ERR	Postimees	Kokku
Kat 1	Sündimus Eestis ja selle mõju	sündimus - ajalugu	10	2	17	29
Kat 1	Sündimus Eestis ja selle mõju	sündimus - Eesti	58	34	97	189
Kat 1	Sündimus Eestis ja selle mõju	sündimus - piirkonnad	1	0	13	14
Kat 1	Sündimus Eestis ja selle mõju	sündimuse mõju - laste arv	6	6	15	27
Kat 1	Sündimus Eestis ja selle mõju	sündimuse mõju - majandus	2	0	3	5
Kat 1	Sündimus Eestis ja selle mõju	sündimuse mõju - rahvaarv	3	10	10	23
Kat 1	Sündimus Eestis ja selle mõju	sündimuse mõju - rahvuse säilimine	29	17	65	111
Kat 1	Sündimus Eestis ja selle mõju	sündimuse mõju - vananev rahvastik	3	4	16	23
Kat 2	Sündimus ja perepoliitika välisriigis	perepoliitika - välisriik	9	13	41	63
Kat 2	Sündimus ja perepoliitika välisriigis	sündimus - välisriik	7	36	40	83
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - eeskuju	2	0	2	4
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - elukallidus	5	3	3	11
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - haridustase	0	2	0	2
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - immigratsioon	9	12	34	55
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - kindlustunne	26	30	41	97
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - kriis	18	11	20	49
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - kärgperendus	0	0	3	3
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - lastehoid	0	2	1	3
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - linnaruum	3	0	1	4
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - naiste haridus	2	3	7	12
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - naiste karjäär	2	8	12	22
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - naiste vanus	7	12	17	36
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - partner	3	0	0	3
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - perepoliitika	7	9	9	25
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - raha	6	14	7	27
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - rahvastikukõrver	10	5	11	26

Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - rasedate arv	0	2	3	5
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - sooline ebavõrdsus	4	3	8	15
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - surmad mõjutavad	0	1	0	1
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - toetused	26	18	23	67
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - toimetulek	10	2	17	29
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - töökoormus	0	1	0	1
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - vanemahüvitis	5	1	3	9
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - viljakus	2	3	2	7
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - väljaränne	0	1	4	5
Kat 3	Sündimuse mõjutajad	sündimuse mõjutajad - ühiskondlik surve	10	3	16	29
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - ajalugu	2	0	5	7
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - elatis	10	0	7	17
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - idee	30	33	67	130
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - kiitus	8	9	4	21
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - kriitika	135	39	103	277
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - kust tuleb raha	19	9	18	46
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - lastehoid	0	4	0	4
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - poliitik annab aru	87	35	63	185
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - poliitmängud	18	40	29	87
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - rps	14	15	24	53
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - seadusem	23	24	13	60
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - toetused	180	66	78	324
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - vaesusrisk	0	2	3	5
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - vanemahüvitis	21	12	10	43
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	perepoliitika - vanemapuhkus	3	8	11	22
Kat 4	Perepoliitika kujutamine ja hinnangud	uuring	24	0	38	62
Kat 5	Isiklikud kogemused	emadus	3	1	7	11
Kat 5	Isiklikud kogemused	isadus	1	0	5	6
Kat 5	Isiklikud kogemused	kogemus - ei soovi lapsi	4	0	0	4

Kat 5	Isiklikud kogemused	kogemus - elatis	4	0	0	4
Kat 5	Isiklikud kogemused	kogemus - imiku surm	2	0	0	2
Kat 5	Isiklikud kogemused	kogemus - isadus	3	0	0	3
Kat 5	Isiklikud kogemused	kogemus - lapsekasvatus	14	0	0	14
Kat 5	Isiklikud kogemused	kogemus - lastesaamise soov	0	0	1	1
Kat 5	Isiklikud kogemused	kogemus - vanemahüvitis	4	0	0	4
Kat 5	Isiklikud kogemused	kogemus - vanemapuhkus	1	0	1	2
Kat 5	Isiklikud kogemused	kogemus - üksikvanem	7	0	1	8
Kat 5	Isiklikud kogemused	lastehoid	12	3	10	25
Kat 5	Isiklikud kogemused	noorte plaanid ja maailmavaade	11	0	20	31
Kat 5	Isiklikud kogemused	sissetulek ja lastetoetused	1	1	0	2
Kat 5	Isiklikud kogemused	suurperede kujutamine	15	1	19	35
Kat 6	Laste kasvatamine ja heaolu	lapsekasvatus	2	0	1	3
Kat 6	Laste kasvatamine ja heaolu	lapsekasvatus - erivajadusega laps	1	0	3	4
Kat 6	Laste kasvatamine ja heaolu	lapsekasvatus - hoolduspere	2	1	0	3
Kat 6	Laste kasvatamine ja heaolu	lapsekasvatus - koer vs laps	3	2	0	5
Kat 6	Laste kasvatamine ja heaolu	lapsekasvatus - lahkuminek	1	0	3	4
Kat 6	Laste kasvatamine ja heaolu	lapsevanema õigused - töö	0	0	1	1
Kat 6	Laste kasvatamine ja heaolu	laste heaolu kaitsmine	0	1	3	4
Kat 6	Laste kasvatamine ja heaolu	laste vaimne tervis	1	1	0	2
Kat 6	Laste kasvatamine ja heaolu	laste vanusevahe	0	0	2	2
Kat 7	Eetilised ja tundlikud teemad	abort	0	1	5	6
Kat 7	Eetilised ja tundlikud teemad	suremus	1	1	4	6
Kat 7	Eetilised ja tundlikud teemad	suremus - imikud	1	2	2	5
Kat 7	Eetilised ja tundlikud teemad	surrogaatemadus	0	0	2	2
Kat 7	Eetilised ja tundlikud teemad	sündimuse mõjutajad - abort	1	0	2	3
Kat 7	Eetilised ja tundlikud teemad	sündimuse mõjutajad - rasestumis.vah.	0	0	2	2
Kat 7	Eetilised ja tundlikud teemad	sündimuse mõjutajad - religioon	0	0	1	1
Kat 7	Eetilised ja tundlikud teemad	sündimuse mõjutajad - LGBT	2	0	6	8
Kokku			956	579	1135	2670

Lisa 4. Tulemuste osas näidetena kasutatud artiklid.

- Advokatuur: kolme lapsega perede toetused suurendavad laste ebavõrdsust. (2022). *ERR*, 13. september. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608714010/advokatuur-kolme-lapsega-perede-toetused-suurendavad-laste-ebavordsust>
- Altosaar, A. (2023). Noored pered vajavad kindlustunnet, mitte ebamääraseid sõnumeid. *Postimees*, 30. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/7909255/noored-pered-vajavad-kindlustunnet-mitte-ebamaaraseid-sonumeid>
- Altosaar, A. (2020). Aimar Altosaar: rahvastikukasvu võimalustest. *Postimees*, 16. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/6974298/aimar-altosaar-rahvastikukasvu-voimalustest>
- Altosaar, A. (2020). AK } Noored unistavad pigem heast tööst ja oma kodust kui lasterohkusest. *Postimees*, 14. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/7108661/ak-noored-unistavad-pigem-heast-toost-ja-oma-kodust-kui-lasterohkusest>
- Beall, A. (2023). NEW SCIENTIST } Mida ütleb teadus – kas lapsi on mõtet saada? *Postimees*, 6. märts. Kasutatud 10.05.2025, <https://teadus.postimees.ee/7723036/new-scientist-mida-utleb-teadus-kas-lapsi-on-motet-saada>
- Hiie, A. (2024). Agnes Hiie: Eestis võiks kehtestada isakvoodi. Kolm kuud vanemapuhkust olgu ainult isadele. *Eesti Päevaleht*, 23. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120295020/agnes-hiie-eestis-voiks-kehtestada-isakvoodi-kolm-kuud-vanemapuhkust-olgu-ainult-isadele>
- Hindre, M. (2022). Ratas võimuliidu püsimisest: te peate küsima seda Igor Mangilt. *ERR*, 1. juuni. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608616426/ratas-voimuliidu-pusimisest-te-peate-kusima-seda-igor-mangilt>
- Jaapanis sündis eelmisel aastal rekordvähe lapsi. (2024). *ERR*, 27. veebruar. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1609265859/jaapanis-sundis-eelmisel-aastal-rekordvahe-lapsi>
- JUHTKIRI | Iive pole selle valitsuse prioriteet. (2023). *Eesti Päevaleht*, 12. aprill. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120171476/juhtkiri-iive-pole-selle-valitsuse-prioriteet>

- Juhtkiri) Meil on vaja teada, miks sünnib vähe lapsi. (2023). *Postimees*, 14. august. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/7834504/juhtkiri-meil-on-vaja-teada-miks-sunnib-vahe-lapsi>
- Korobeinik, A. (2020). Andrei Korobeinik: abortide keelustamisega sündivust ei tõsta, küll seame ohtu naiste elud. *Eesti Päevaleht*, 19. september. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/91089727/andrei-korobeinik-abortide-keelustamisega-sundivust-ei-tosta-kull-seame-ohtu-naiste-elud>
- Kreeka peaminister kuulutas sündimuse vähenemise rahvuslikuks ohuks. (2023). *ERR*, 17. oktoober. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1609136033/kreeka-peaminister-kuulutas-sundimuse-vaheenemise-rahvuslikuks-ohuks>
- Kunnus, M. (2024). Mihkel Kunnus) Lastetus on samuti laen. *Postimees*, 5. august. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/8071960/mihkel-kunnus-lastetus-on-samuti-laen>
- Lamp, D. (2021). Värske uuring tõstis Tallinna lapsesaamise edetabelis esikolmikusse. *Postimees*, 27. august. Kasutatud 10.05.2025, <https://naine.postimees.ee/7324367/varske-uuring-tostis-tallinna-lapsesaamise-edetabelis-esikolmikusse>
- Lindpere, E. I. (2024). Ülemaailmne sündimus väheneb sajandi lõpuks. Majanduskasvu säilitamiseks tuleb hakata tuginema avatud sisserändele. *Forte Delfi*, 24. märts. Kasutatud 10.05.2025, <https://forte.delfi.ee/artikkel/120279662/ulemaailmne-sundimus-vaheheb-sajandi-lopuks-majanduskasvu-sailitamiseks-tuleb-hakata-tuginema-avatud-sisserandele>
- Lomp, L. – E. (2022). TAAS ÄHWARDUS) Keskerakond esitas näpatud peretoetuse eelnõuga Reformierakonnale ultimaatum. *Postimees*, 12. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/7521001/taas-ahvardus-keskerakond-esitas-napatud-peretoetuse-eelnouga-reformierakonnale-ultimaatum>
- Lust, K. (2024). Katrin Lust: miks naised ei sünnita? Küsimus pole rahas, vaid... *Kuuuuriija Postimees*, 23. juuli 2024. Kasutatud 10.05.2025, <https://kuuuriija.postimees.ee/8064316/katrin-lust-miks-naised-ei-sunnita-kusimus-pole-rahhas-vaid>
- Länts, U. (2023). OTSE POSTIMEHEST) Maris Lauri skandaalsest uuringust: sellist asja ei oleks tohtinud kunagi juhtuda. *Postimees TV*, 14. august. Kasutatud 10.05.2025,

<https://tv.postimees.ee/7833580/otse-postimehest-maris-lauri-skandaalsest-uuringust-sellist-asja-ei-oleks-tohtinud-kunagi-juhtuda>

Läti detsembri sündide arv oli viimase saja aasta väikseim. (2021). *ERR*, 21. jaanuar. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608080419/lati-detsembri-sundide-arv-oli-viimase-saja-aasta-vaikseim>

Moora, E. (2021). Kellele me lõppude lõpuks seda unistuste Eestit ehitame? *Eesti Ekspress*, 21. aprill. Kasutatud 10.05.2025, <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/93189823/kellele-me-loppude-lopuks-seda-unistuste-eestit-ehitame>

Mõne päevaga kogunes 3797 allkirja peretoetuste vastu. (2023). *Eesti Ekspress*, 21. veebruar. Kasutatud 10.05.2025, <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/120146664/mone-paevaga-kogunes-3797-allkirja-peretoetuste-vastu>

Negatiivne rekord: eelmisel aastal sündis Eestis 11 588 last. (2023). *Delfi*, 16. jaanuar. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.delfi.ee/artikkel/120128978/negatiivne-rekord-eelmisel-aastal-sundis-eestis-11-588-last>

Orav, A. T. (2024). Mees vormistas naise seljataga peretoetused oma nimele. Nüüd on naine keerulises olukorras, kus temalt küsitakse raha tagasi. *Eesti Ekspress*, 4. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/120290007/mees-vormistas-naise-seljataga-peretoetused-oma-nimele-nuud-on-naine-keerulises-olukorras-kus-temalt-kusitakse-raha-tagasi>

Orav, A. T. (2023). Noored räägivad, miks nad ei taha lapsi: hullumeelne oleks sünnitada selleks, et eestlasi oleks rohkem. *Eesti Ekspress*, 17. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://ekspress.delfi.ee/artikkel/120186760/noored-raagivad-miks-nad-ei-taha-lapsi-hullumeelne-oleks-sunnitada-selleks-et-eestlasi-oleks-rohkem>

Petersen, H. (2021). Hillar Petersen: kuhu lähed, Eesti rahvastik? *Postimees*, 30. jaanuar. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/7167604/hillar-petersen-kuhu-lahed-eesti-rahvastik>

Pihlap, R. (2024). Raimond Pihlap } Kas KOV saab midagi teha sündimuskrahhi pidurdamiseks? *Postimees*, 2. detsember. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/8145953/raimond-pihlap-kas-kov-saab-midagi-teha-sundimuskrahhi-pidurdamiseks>

- Port, K. (2020). Jaapan loodab sündide arvu tõsta riikliku kohtingurobotiga. *Novaator*, 8. detsember. Kasutatud 10.05.2025, <https://novaator.err.ee/1200268/jaapan-loodab-sundide-arvu-tosta-riikliku-kohtingurobotiga>
- Pärli, M. (2023). Pere Sihtkapital küsis uuringu jaoks TÜ nimel tuhandete naiste andmeid. *ERR*, 11. august. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1609060106/pere-sihtkapital-kusis-uuringu-jaoks-tu-nimel-tuhandete-naiste-andmeid>
- Pärli, M. (2021). Surnult sündinud lastele saab nüüd panna nime, toetuste arvestus muutub automaatseks. *ERR*, 21. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608220606/surnult-sundinud-lastele-saab-nuud-panna-nime-toetuste-arvestus-muutub-automaatseks>
- Pärli, M. (2020). Surnult sündinud laste vanemad kukuvad seaduseaukudesse. *ERR*, 27. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1164736/surnult-sundinud-laste-vanemad-kukuvad-seaduseaukudesse>
- Reinap, R. (2024). Lõuna-Korea firma maksab oma töötajatele 70 000 eurot lapse saamise eest. *Postimees Majandus*, 6. veebruar. Kasutatud 10.05.2025, <https://majandus.postimees.ee/7954596/louna-korea-firma-maksab-oma-tootajatele-70-000-eurot-lapse-saamise-eest>
- Reinsalu: opositsioon lõpetaks obstruktsiooni, kui peretoetusi ei muudetak. (2023). *ERR*, 13. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1608976724/reinsalu-opositsioon-lopetaks-obstruktsiooni-kui-peretoetusi-ei-muudetak>
- Saarniit, A. (2024). Lasteaiakohtade puudusele terendab lahendus. *Postimees*, 19. aprill. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/8004321/lasteaiakohtade-puudusele-terendab-lahendus>
- Saarniit, A. (2022). Elu keerdkäigud: sõltlaste lapsed said turvalise elukeskkonna, erivajadusega lapsed vapra ema. *Postimees*, 7. mai. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.postimees.ee/7517134/elu-keerdkaignud-soltlaste-lapsed-said-turvalise-elukeskkonna-erivajadusega-lapsed-vapra-ema>
- Salgues, N. (2022). Eksitavad hiidplakatid ärgitavad kahaneva elanik-konnaga Poolas rahvast lapsi saama. *Postimees*, 12. august. Kasutatud 10.05.2025,

<https://maailm.postimees.ee/7582738/eksitavad-hiidplakatid-argitavad-kahaneva-elanik-konnaga-poolas-rahvast-lapsi-saama>

Solman, R. (2024). RIINA SOLMAN) Signe Riisalo – Eesti ajaloo kõige lastevaenulikum minister.

Postimees, 19. veebruar. Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/7962850/riina-solman-signe-riisalo-eesti-ajaloo-koige-lastevaenulikum-minister>

TAI: sündimuse erikordaja langes sajandi madalaimale tasemele. (2024). *ERR*, 28. mai. Kasutatud

10.05.2025, <https://www.err.ee/1609354035/tai-sundimuse-erikordaja-landes-sajandi-madalaimale-tasemele>

Tammur, A. (2024). REKORDVÄHE LAPSI | Alis Tammur: lihtsalt raha andmine mõjub vastupidiselt. *Eesti Päevaleht*, 18. aprill. Kasutatud 10.05.2025,

<https://epl.delfi.ee/artikkel/120286257/rekordvahe-lapsi-alis-tammur-lihtsalt-raha-andmine-mojub-vastupidiselt>

Tiit, E. – M. (2024). ENE-MARGIT TIIT) Kas eestlased järgnevad liivlastele? *Postimees*, 26. juuli.

Kasutatud 10.05.2025, <https://arvamus.postimees.ee/8066679/ene-margit-tiit-kas-eestlased-jargnevad-liivlastele>

Tiit, E. – M. (2022). NÄDALA TEADUS) Ene-Margit Tiit: perepoliitika aitab sündimust suurendada vaid piiratud ulatuses. *Postimees*, 27. mai. Kasutatud 10.05.2025,

<https://teadus.postimees.ee/7532406/nadala-teadus-ene-margit-tiit-perepoliitika-aitab-sundimust-suurendada-vaid-piiratud-ulatuses>

Vahre, L. (2024). LAURI VAHTRE) Kümme last naise kohta ehk nn Põhjasõja argument tänapäeval. *Postimees*, 15. veebruar. Kasutatud 10.05.2025,

<https://arvamus.postimees.ee/7960467/lauri-vahtre-kumme-last-naise-kohta-ehk-nn-pohjasoja-argument-tanapaeval>

VIDEO) Venemaa kaalub rahvaarvu suurendamiseks seksiministeriumi loomist. (2024). *Elu24*,

13. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://elu24.postimees.ee/8133987/video-venemaa-kaalub-rahvaarvu-suurendamiseks-seksiministeriumi-loomist>

- Viira, A. (2024). Age Viira: enamik Eesti isasid võtab lapse sündides tööelust aja maha. *ERR*, 10. november. Kasutatud 10.05.2025, <https://www.err.ee/1609516234/age-viira-enamik-eesti-isisid-votab-lapse-sundides-toeelust-aja-maha>
- Väärtnõu, M. (2024). Mati Väärtnõu: Eesti ühiskonna kestmise tagab sündide arvu kasv, mitte relvad ega raudtee! *Eesti Päevaleht*, 6. oktoober. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120326690/mati-vaartnou-eesti-uhiskonna-kestmise-tagab-sundide-arvu-kasv-mitte-relvad-ega-raudtee>
- Õunap, A. (2023). AVALIK KIRI | Lasterikaste perede liit: riik on lubadust murdnud, kuidas loodate nüüd uute maksumaksjate sündi? *Eesti Päevaleht*, 13. aprill. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120172544/avalik-kiri-lasterikaste-perede-liit-riik-on-lubadust-murdnud-kuidas-loodate-nuud-uute-maksumaksjate-sundi>
- Õunap, A. ja Kiisk, K. (2022). Lasterikkad pered: arvamused lastetoetuse teemal on äärmustunud ja riivavad tervet meie kogukonda. *Eesti Päevaleht*, 9. juuni. Kasutatud 10.05.2025, <https://epl.delfi.ee/artikkel/120018786/lasterikkad-pered-arvamused-lastetoetuse-teemal-on-aarmustunud-ja-riivavad-tervet-meie-kogukonda>

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Berit Tugi,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose, *Sündimuse ja perepoliitika teemade kajastamine Eesti suuremates meediaväljaannetes aastatel 2020-2024*, mille juhendaja on Mare Ainsaar, reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 4.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Berit Tugi

28.05.2025